

BENJAMIN DISRAELI

ALROY:
ROMANI

Benjamin Disraeli

Alroy: Romani

http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=36367662

Alroy:

Содержание

ALKULAUSE	6
ENSIMÄINEN OSA	9
I	9
II	25
TOINEN OSA	37
I	37
II	41
III	43
IV	44
V	45
VI	47
KOLMAS OSA	49
I	49
II	52
III	57
IV	59
NELJÄS OSA	61
I	61
II	64
III	67
IV	72
V	74
VIIDES OSA	77

I	77
II	83
III	91
IV	96
V	102
Конец ознакомительного фрагмента.	103

Benjamin D'Israeli

Alroy

*"Missä olet maani, oi!
Äänettömillä rannoillas
Ei laulu sankareistas soi,
Jo katos' urhot laaksoistas:
Mun käsissäni, heikkovoimaisen,
Soi kanteleesi jumalallinen!"*

ALKULAUSE

Kun oleskelin Jerusalemissa vuonna 1831 ja kävin Israelin kuninkaitten tarun-omaisissa hautakammioissa, ajatukseni palasivat erääsen henkilöön, jonka ihmeellinen elämän-juoksu oli jo nuoruudessani kiinnittänyt huomiotani, koska se oli täynnä mitä runsaimpia aiheita runolliseen teokseen. Silloin minä aloitin tätä kertomusta, jonka oli määrä säilyttää *Alroy'n* muistoa.

Kahdennellatoista vuosisadalla, jolloin Alroy astui esiin, oli Idän valtiollinen asema tällöinen.

Kalifatia uhkasi pikaisesti lähestyvä häviö. Seldshukien sultanit, joita oikea-uokoisten hallitsiat olivat kutsuneet avuksensa, olivat, niinkuin Ranskan majordomit, kohonneet valtakunnan varsinaisiksi isänniksi. He olivat Profeetan jälkeläisten maista lohkoneet itselleen neljä kuningaskuntaa, jotka tuottivat sultanin nimen neljälle seldshukilaiselle ruhtinaalle, nimittäin Bagdadin, Persian, Syrian ja Rumin eri Vähän Aasian sultanille.

Mutta ylellisyyden ja velttouden tavalliset seuraukset alkoivat ilmestyä näissä sotaissä ruhtinaissa itsessä, samalla kuin heidän armeijainsa sotakuri höltyi ja näitten käytös muuttui epäluotettavaksi, He eivät olleet enää samoja voittamattomia ja vastustamattomia satureita kuin niihin aikoihin, jolloin he Kaspian meren rannikoilta levisivät Idän ihanimpiin maisemiin; ja vaikka heidän vielä onnistui pitää voimassa järjestystä omissa

maissansa, he kuitenkin vaivoin peitetyllä pelolla katselivat Karamanian kuningasten kasvavaa voimaa, joitten valloitukset päivästä päivään likenivät heidän rajojansa.

Hebrean kansan suhteen tulee tietää, että Jerusalemin hävityksen jälkeen itämaan Juutalaiset, vaikka he tunnustivat voittajiensa päävaltaa, kuitenkin kaikenlaisia oikeuden asioita varten keskenänsä yhtyivät kotimaisen hallitsian johdolla, jonkun kuuluisan Davidin jälkeisen, jota he kunnioittivat "Vankeuden Ruhtinaan" nimellä. Jos saamme uskoa tämän haaveksivaisen kansan innokkaita historioitsioita, oli semmoisia menestyksen aikakausia, jolloin "Vankeuden Ruhtinaat" osoittivat melkein yhtä suurta komeutta ja olivat melkein yhtä mahtavat kuin entiset Judan kuninkaat. Varmaa on, että heidän valtansa karttui aivan samassa määrässä kuin kalifati heikontui, eikä saa epäillä, että Hebrealaisten ruhtinaat ajottain, kun kalifien valta oli suurimmassa häiriössä, pääsivät jommoiseenkin paikkakunnalliseen, vaikka pian ohitse menevään arvoon. Heidän pää-asuntonsa oli Bagdad, jossa he pysyivät yhdenteentoista vuosisataan asti. Tämä oli turmiokas aikakausi itämaitten historiassa, eivätkä "Vankeuden Ruhtinaatkaan" välttäneet sen vaurioita. Näitä ruhtinaita mainitaan vielä kahdennellatoista vuosisadalla. Minä olen rojhennut sijoittaa yhden heistä Hamadaniin, tähän kaupunkiin, jossa Hebrealaiset mielellään oleskelivat, koska se oli Esterin ja Mardokain hautaus-paikka.

Mitä tämän kertomuksen yliluonnollisiin tapauksiin

koskee, ne noudattavat kabbalaa ja ovat asianmukaiset. Kaikkiin näihin henkimaailman ilmiöihin, hautojen aaveista Salomonin valtikkaan asti, löytyy todistuksia Hebrealaisten muinaistarinoissa.

Grosvenor Gate,
Heinäkuulla, 1845.

ENSIMÄINEN OSA

I

Vaskitorvet kajahtivat viimeisen kerran, kun Vankeuden Ruhtinas astui valkoisen muulinsa selästä; hänen saattokuntansa riemasteli ikäänkuin he vielä kerta olisivat olleet itsenäinen kansa; ja jollei olisi nähnyt ympärillä seisovien Mahomettilaisten pilkallisia syrjäsilmyksiä, olisi helposti luullut tätä päivää pikemmin voiton kuin veron päiväksi.

"Kunnia ei ole vielä kadonnut!" huudahti arvoisa Bostenag, kun hän astui asuntonsa saliin. "Tämä tosin ei ole niinkuin Saban käynti Salomonin luona; eipä kuitenkaan kunnia vielä ole kadonnut. Sinä olet asettanut hyvin, uskollinen Kaleb." Ijäkkään miehen rohkeus kävi suuremmaksi, sillä jokainen askel omien seinien suojassa poisti yhä enemmän hänen mielestään hänen pelkonsa äskeiset syyt – uskottoman alhaisen luja-ääniset kiroukset ja uhkaavat aseet.

"Tämä on oleva ilon ja kiitoksen päivä!" jatkoi ruhtinas; "ja katso, uskollinen Kaleb, että torvensoittajia hyvin kestitetään. Tuo viimeinen toivotus toimitettiin uhkeasti. Se ei ollut niinkuin pasunan ääni Jerikon edustalla; vaan kuitenkin se ilmoitti, että sotalaumojen Herra oli meidän puolellamme. Kuinka noita kirotuita Ismaeliitoja vävähti! Huomasitko, Kaleb, sitä pitkää

viheriäisiin puettua Turkkiilaista, joka seisoi vasemmalla puolella minua? Jakobin valtikan kautta, hän vaaleni! No! tämä on oleva ilon ja kiitoksen päivä! Ja'a säästämättä viiniä ja lihapatoja kansalle. Pidä, lapseni, huolta tästä, sillä kansa huusi uljaasti ja vahvalla äänellä. Se ei ollut niinkuin tuo ankara huuto leirissä, kun liiton-arkki palasi; vaan kuitenkin se kuului komealta ja todisti, ettei kunnia vielä ollut kadonnut. Ja'a siis säästämättä viiniä, poikaseni, ja juo Ismaelin häviöksi sitä nestettä, jota hän ei tohdi maistaa."

"Tämä on todella ollut suuri päivä Israelille!" huudahti Kaleb riemuiten hänkin samoin kuin hänen hallitsijansa.

"Jos tätä juhlakulkua olisi kielletty", jatkoi Bostenag, "jos minä olisin kaikista ruhtinaista ollut ainoa, jonka olisi täytynyt jalkaisin viedä perille tuo kirottu vero ilman torvitta ja vartioväettä, niin, hyvä Kaleb, tämän valtikan kautta, minä todella luulen, että, vaikka tämä vanha vereni nyt juoksee verkalleen suonissani, minä olisin – mutta nyt on tarpeeton puhua – isiemme Jumala on ollut meidän turvamme."

"Aivan niin, Herrani, me olimme niinkuin David Ziphin korvessa; mutta nyt olemme niinkuin Herran voidellut Engedin linnoituksessa!"

"Kunnia ei ole tosiaankaan vielä kokonansa kadonnut", lisäsi ruhtinas hiljennetyllä äänellä; "jos kuitenkin – minä kerron sinulle jotakin, Kaleb – kiitä Herraa, että sinä olet nuori."

"Eläneehän minun ruhtinaanikin hyviä aikoja vielä nähdäksensä."

"Ei, lapseni, sinä et ymmärrä minua oikein. Sinun ruhtinaasi on elänyt pahoja aikoja nähdäksensä. Tulevaisuutta minä en ajatellut, kun käskin sinun kiittää Herraa, koska olet nuori – sitä suurempi syntini oli. Minä ajattelin, Kaleb, että jos sinun hiuksesi olisivat niinkuin minun, jos sinä voisit muistaa, niinkuin minä, niitä aikoja, jolloin emme tarvinneet mitään lahjoja osoittaaksemme, että olimme ruhtinaita – niitä kunniakkaita päiviä, jolloin itse vankeuden vangitsimme – minä ajattelin, kuule poikaseni, mikä edullinen perintö se on, kun syntyy menneitten ilojen perästä."

"Minun isäni eli Babelissa", Kaleb lausui.

"Voi! älä mainitse sitä nimeä! – älä mainitse!" huudahti ijäkäs päällikkö. "Synkkä se aika oli, jolloin kadotimme tämän toisen Sionin! Me olimme silloin myöskin Egyptiläisten orjina; mutta todestansa Faraon valtakunta oli meidän käsissämme. No Kaleb, Kaleb, sinä, joka tiedät kaikki – nuot vaivaloiset päivät – nuot yöt, yhtä levottomat kuin rakkautta sairastavan nuorukaisen – sinä, joka tiedät kaikki, mitä sinun ruhtinaasi on saanut kärsiä, ennenkuin hän sai luvan kaunistaa veropäiväämme kymmenkunnan kurjien vartiain läsnä-ololla – sinä, joka tiedät kaikki minun vastukseni, joka olet nähnyt kaikki minun häväistykseni, mitä sinä sanoisit dirhemeillä täytetystä kukkarosta, jota seitsemän tuhatta käyräsapelia ympäröitsi?"

"Seitsemän tuhatta käyräsapelia!"

"Ei ainoatakaan vailla; minun isäni heilutti yhtä."

"Se oli tosiaan suuri päivä Israelille!"

"Ei, se ei ole mitään. Kun vanha Alroy oli ruhtinaana – vanha David Alroy – emme kolmenakymmenenä vuotena, hyvä Kaleb – kolmenakymmenenä pitkänä vuotena maksaneet *mitään* veroa Kalifille."

"Ei mitään veroa! ei mitään veroa kolmenakymmenenä vuotena! Ihmekö siis, ruhtinaani, että Filistealaiset taannoin korkoja vaativat?"

"Ei, se ei ole mitään", jatkoi ijäkäs Bostenag palveliansa huudahuksista vaaria pitämättä. "Kun Moktador oli kalifi, lähetti hän samalta ruhtinas Davidilta tiedustelemaan miks'ei dirhemejä oltu koottu, ja heti David käski ratsahille ja lähti etevinten kansalaisten seuratessa palatsille ja sanoi kalifille, että vero osoitti semmoista heikkojen nöyrytymistä voimallisempien edessä, jonka kautta suojelusta ja apua pyydetään; vaan koska hän ja hänen kansansa olivat kymmenen vuotta vartioinneet kaupunkia Seldshukeja vastaan, niin kalifi hänen mielestään oli hänelle velkaa."

"Me saamme vielä nähdä aasin astuvan tikapuita ylös", huudahti Kaleb, kummastuneena katsoen taivasta kohden.

"Se on kuitenkin totta", jatkoi ruhtinas; "minä olen usein kuullut isäni kertovan tätä. Hän eli siihen aikaan lapsi, ja hänen äitinsä nosti hänen ylös katsomaan, kuinka saattoväki palasi, ja koko kansa huusi: 'valtikka ei ole joutunut pois Jakobilta.'"

"Se oli tosiaan suuri aika Israelille."

"Ei, se ei ole mitään. Tämmöisiä asioita voisin viljalta kertoa sinulle! Mutta me puhumme turhia; meidän toimemme ei ole

vielä päättynyt. Mene sinä kansan luo; lesket ja orpolapset odottavat sinua. Anna runsaasti, hyvä Kaleb, anna runsaasti; Kananealaisten saaliit eivät ole enää meidän hallussamme, vaan kuitenkin on Herra vielä meidän Jumalamme, ja lopulta tämäkin päivä on suuri päivä Israelille. Ja, Kaleb, Kaleb, ilmoita minun sukulaiselleni, David Alroy'lle, että minä tahtoisin puhutella häntä."

"Minä teen kaikki viipymättä, hyvä isäntäni! Meitä kummastutti, ettei meidän kunnioitettu herramme, teidän sukulaisenne, tänä päivänä ollut muassamme veron viennillä."

"Kuka käski teidän kummastella? Menkää tiehenne! Kuinka kauan mielite laiskehtia täällä? – pois?"

"Heitä kummastuttaa, ettei hän ollut muassamme tänä päivänä veron viennillä. Voi! varmaankin – kaikki siitä puhuvat. Tämä poika saattaa meidät perikatoon – juuri viisas käsi meidän särkynyttä valtikkaamme pitelemään. Minun silmäni ovat seuranneet häntä hänen lapsuudestansa asti; hänen olisi tarvinnut asua Babelissa. Vanhan Alroy'n veri juoksee hänen suonissaan – kankeaniskainen suku. Nuorena minä olin ystävyysdessä hänen iso-isänsä kanssa; minä itse haaveksin silloin moninaisia. Unelmia, unelmia! pahat ajat ovat kohdanneet meitä, vaan kuitenkin me vaurastumme. Minä olen elänyt kyllin, jotta olen nähnyt, että rikas karavani, joka kuljettaa Indian shaaleja ja Samarkandin kankaita, vielä on ihana katsella, vaikkei juuri niinkuin tanssi liiton-arkin edessä. Ja meidän kovasydämiset hallitsijamme ylpein mieli-aloinensa, tulevatko he toimeen ilman

meitä? Me hyödyimme vielä rikkaiksi. Minä olen nähnyt ylpeän kalifin kukistuvan paljoa viheliäisemmäksi orjaksi kuin Israel. Ja vielä nytkin nuo voittoa ja hekumalliset Seldshukit vapisevat, kun vaan Arflanin nimeä vähänkin mainitaan. Kuitenkin minä, Bostenag, ja meidän hajonneitten sukukuntiemme kurjat jäännökset vielä säilyimme, ja vielä, kiitetty olkoon Jumalamme, me vaurastumme. Mutta meidän valtamme aika on mennyt; viisaan menetyksen kautta meidän nyt tulee edistyä. Iva ja pilkkaa, kiirousta, kukaties lyömistäkin täytyy nyt Israelin tyvenellä, jopa hymyilevälläkin muodolla kestää. Entä sitten? Jokaisesta ivasta ja pilkasta, jokaisesta kiirouksesta minä saan dirhemini; ja jokaisesta lyömästä – katsokoon se eteensä, joka on minun velkojani taikka tahtoo siksi ruveta. Mutta katso, sukulaiseni tulee! Hänen iso-isänsä oli minun ystäväni. Minusta tuntuu ikäänkuin nyt näkisin hänen: saman Alroy'n, joka oli lapsuuteni kumppani. Vaan kuitenkin tuo heikko vartalo ja nuo tyttömäiset kasvot varsin vähän soveltuvat noihin mustiin himoihin ja vaarallisiin aikeisiin, jotka, minun luullakseni, piilevät hänen hellässä rinnassaan. Hyvä, että tulitte."

"Te tahdoitte minua tänne, heimolaiseni?"

"Entä sitten? Vanhat tahtovat usein, mitä nuoret harvoin tarjoavat."

"Minä en kumminkaan voi kieltää mitään; sillä minulla ei ole mitään annettavaa."

"Sinulla on juveli, jota minä suuresti halajan."

"Juveli! Katso, minun seppeleeni! Te annoitte sen minulle,

setäni; se on teidän."

"Minä kiitän sinua. Minä näen tässä, lapseni, monta loistavaa rubinia, monta hienoa ja tummaa helmeä ja monta smaragdia, jotka hohtavat ikäänkuin tähdet kaukaisessa erämaassa. Ne ovat oivallisia kiviä, vaan kuitenkin minä kaipaen yhtä juvelia, paljon kalliimpaa, jonka luulin olevan sinulla, David, kun annoin tämän korean seppeleen sinulle."

"Miksi te siitä nimitätte?"

"Kuuliaisuudeksi."

"Merkitykseltään kahdenvaiheinen sana; sillä kuuliaisuus ei ole mikään hyvä avu, kun velvollisuus tuottaa häpeätä."

"Minä näen, että sinä ymmärrät, mitä tarkoitan. Sanalla sanoen, minä käskin sinun tulla saadakseni tietää, miks'et tänä päivänä yhtynyt minuun, kun minä vein meidän – meidän —"

"Veromme."

"Olkoon niin: veromme. Miksi olit poissa?"

"Sentähden, että se oli vero: minä en maksa mitään veroa."

"Jos, David, seitsemänkymmentä kolkkoa talvea olisi saattanut nuoruuteni huimuuden unhotuksiin, minä pitäisin sinua mieletönnä. Luuletko sinä, että minä siitä syystä, että olen vanha, suostun häpiään ja hallitsiasukuni orjuuteen? Jos elämä olisi vaan vapauden tai orjuuden, kunnian tai kunniattomuuden asia, olisi kaikkien helppo päättää. Tiedä, se ei tarvitse suurta rohkeutta, joka mieli olla äreänä kansan-ystävänä onnettomassa maassa ja purkaa urhoollista mielipahaansa kanssakärsiviä vastaan, joitten vaivoja hän ei kykene lievittämään. Vaan sitä laatua

sinun sukusi aina oli. Semmoisia vapauttajia löytyi kosolta Alroy'n hallitsiasuvussa. Ja mikä seuraus siitä on ollut? Minä tapasin sinun ja sinun sisaresi orpolapsina, sinun valtikkasi murtuneena ja sinun sukukuntasi hajonneena. Se vero, jonka me nyt kumminkin maksamme niinkuin ruhtinaat, otettiin silloin ruoskalla ja sitä kahleissa tarjottiin. Minä kokosin meidän hälventyneen kansamme, minä asetin vanhan valta-istuimemme entisellensä ja tätä päivää, jota sinä arvelet nöyristyksen ja murheen päiväksi, katsovat kaikki syystä voiton ja pitojen päiväksi; sillä, eikö ole nähty, että Ismaeliitain kiusallakin valtikka ei ole vielä joutunut pois Jakobilta?"

"Tehkää hyvin, heimolaiseni, ja jättäkää nämät asiat. Minä en tahtoisi mielelläni unhottaa, että te olette minun sukulaiseni, vieläpä hyväkin. Älkäämme riidelkö. Vähät minun tunteistani. Ne ovat minun omani: minä en voi niitä muuttaa. Ja mitä minun esi-isiini tulee, jo he miettivät paljon, vaan toimittivat vähän, no siinä tapauksessa näyttää siltä kuin sukusarjani olisi puhdas ja minä heidän todellinen poikansa. Oli kumminkin yksi heistä sankari."

"Oi! tuo suuri Alroy; sinun sopii hyvin ylpeillä semmoisesta esi-isästä."

"Minä häpeän hänen edessään, setäni – häpeän, häpeän."

"Hänen valtikkansa on vielä tallella. Minä en puolestani ole pettänyt häntä. Ja niin minä nyt joudun siihen, mitä meidän yhteentulomme oikeastaan tarkoitti. Minä tahtoisin jättää takaisin tämän valtikan."

"Kenelle?"

"Sen oikealle omistajalle, sinulle itselle."

"Voi! ei, ei – älkää – älkää. Minä pyydän teitä, unhottakaat yhtä perinpohjin, että minulla on oikeus siihen, kuin minä tästä oikeudesta luovun. Tämä valtikka – te olette käyttäneet sitä viisaasti ja hyvästi; minä rukoilen teitä, pitäkää se. Minulla ei ole todellakaan, hyvä heimolaiseni, minkäänlaista kykyä tämän viran tukaliin tehtäviin."

"Sinä himoitset kunniaa, mutta kartat työtä."

"Työ ilman kunniaa on palkkalaisen osa."

"Sinä olet lapsi; sinä elänet kuitenkin, kunnes opit, että elämän suurin sulo on hiljaiset velvollisuudet ja hyvin ansaittu lepo."

"Jos lepo on minulle määrätty, minä tahdon pitää sitä metsä-elävän luolassa."

"Oi David! David! sinun luonteessasi, poikani, on jotakin rajua, joka usein saattaa minun vapisemaan. Sinä olet jo liian paljon yksinään, lapseni. Ja tästä syystä, niinkuin tärkeämmistäkin, minä soisin, että sinä vihdoinkin rupeat siihen virkaan, joka perinnön kautta on sinun. Sitä myöten kuin minä vähäisellä kokemuksellani neuvon-antajana voin auttaa sinua, minä aina olen altisna sinulle; ja, paitsi sitä, meidän Jumalamme ei hylkää sinua, joka olet orpolapsi ja kuninkaallista sukua."

"Älkääte, hyvä heimolaiseni, jatkako. Minua ei erittäin haluta nousta semmoiselle valta-istuimelle, joka asettaa minut orjien ensimmäiseksi."

"Joutavia! sinä olet nuori. Elämmekö me orjiksi? Onko

tämä sali mikään palvelian huone? Missä komeassa haremissa näkisimme näin kalliita mattoja ja näin uhkeita sohvia? Minusta ei tunnu siltä kuin olisin orja. Raha-arkkuni ovat täynnä dirhemejä. Onko tämä orjantapaista? Karavanin rikkain seurue on aina Bostenag'in. Onko tämä orjan oloa? Astu Bagdadin basaarin poikki ja sinä huomaat minun nimeni mahtavammaksi kuin kalifin. Osottaako tämä orjuutta?"

"Heimolaiseni, sinä teet työtä muitten hyväksi."

"Niin me kaikki teemme, niin mehiläinen tekee, ja kuitenkin on hän vapaa ja onnellinen."

"Hänellä on kumminkin pistin."

"Jota hän ei voi käyttää kuin yhden kerran; ja kun hän pistää —"

"Hän kuolee, mutta niinkuin sankari. Semmoinen kuolema on makeampi kuin hunaja."

"Kyllä, sinä olet nuori, sinä olet nuori. Minulla oli myöskin kerta aikeita. Kaikki vaan unelmia, unelmia. Minä tahtoisin mielelläni nähdä sinun onnellisena, lapseni. Noh, anna noitten kasvojen kirkastua; lopulta on tämä päivä kuitenkin suuri päivä. Jos sinä olisit nähnyt, mitä minä olen nähnyt, David, sinäkin olisit kiitollinen. Tule, kemuilkaamme. Ismaeliita, tuo kirottu Hagarin lapsi, tunnustaa tänään, että sinä olet ruhtinas; tänä päivänä sinä myöskin täytät kahdeksantoista vuotta. Kansamme tavat vaativat nyt, että sinä otat vastaan miehen-ijän kunniamerkit. Tästä päivästä siis sinun hallituksesi alkaa; ja meidän juhlassamme minä esittelen kansan vanhimmat heidän ruhtinaallensa. Jää

hyvästi hetkeksi, lapseni. Pue kasvosi hymyihin. Minä hartaasti odotan sinun tuloasi."

"Jääkää hyvästi."

Hän käänsi päätänsä ja silmäili heimolaistansa, kun tämä astui ulos: hänen katkera katsantonsa lauhkeni vähitellen, kun Bostenag poistui: alakuloisuus astui ivan sijaan; hän huokaili, hän heittäysi sohvalle ja peitti kasvonsa käsillään.

Yhtäkkiä hän nousi ja astui epätasaisesti ja kiivaasti edestakaisin huoneessa. Hän seisahti, hän nojautui yhtä pylvästä vastaan. Hän puhui vapisevalla ja hillityllä äänellä.

"Voi! sydämeni on täynnä huolia ja suru pimittää sieluni! Mikä minä olen? Mitä nämät kaikki ovat? Raskas pilvi peittää elämäni. Isieni Jumala, salli sen puhjeta!"

"Minä en tiedä, mitä minä tunnen – kuitenkin, mitä minä tunnen, on mielettömyyttä. Näin oleminen ei ole elämistä, jos elämä on semmoinen, joksi minä olen toisinaan sitä mielessäni kuvaillut ja joksi rohkenen sitä ajatella. Jos elämä on siinä, että hengittää, että syö, että nukkuu, että valvoo ja taas hengittää, että taas huomaa elämän toivottomaksi – jos elämä on siinä, miksipä nämät alati ahdistavat ajatukset, jotka hiljalleen kuiskuttelevat, että kuolema olisi parempi?"

"Pois! Paha henki kiusaa minua. Mutta mihin? Mikä nimetön teko on saastuttava tätä kättä? Se ei saa tapahtua: kaksi kertaa kahden tuhannen vuoden vanha kuninkaallinen veri, se ei saa kuolla – kuolla niinkuin unelma. Oi! sydämeni on täynnä huolia ja suru pimittää sieluni!"

"Kuule! vaskitorvet julistavat häväistystämme. Voi! jospa ne vaan kutsuisivat taisteluun! Sotalaumojen Herra! anna minun voittaa niinkuin David tai kuolla, Herra, niinkuin Saul!"

"Miksi minä elän? Oi! jos vaan se ajatus, joka salaisesti väijyy sydämessäni, voisi vastata – ei tuon torven ääni puhuisi lujemmin eikä selvemmin. Väärän aatteen palveliana minä viivyn tässä varjokkaassa elämässä ja kasvattelen noita äänettämiä kuvia, joita ainoastaan minun silmäni näkevät, kunnes ne viimein ovat varustetut kaikilla elämän kauheilla ehdoilla ja hengittävät ja toimivat ja synnyttävät sallimuksen ja kauneuden, ajan ja kuoleman ja kunnian vireän maailman. Ja tuosta tekojen häikäisevästä erämaasta minä sitten kuljen pois ja herään ja havaitsen itseni tulleen tähän kolkkoon orjuuden maahan aivan niinkuin laitani nyt on. Hirveätä! hirveätä!"

"Isieni Jumala! – sillä minä en todellakaan julkene nimittää sinua heidän viheliäisten lastensa Jumalaksi – salli minun kuitenkin, Sinain muiston kautta, sanoa sinulle, että vielä jotakin entisen veren kaltaisa juoksee näissä suonissa ja että vielä löytyy yksi, joka mielellänsä tahtois puhua kasvoista kasvoihin sinun kanssasi – puhua ja voittaa."

"Ja jollei se lupaus, jossa me pysymme kiinni, ole pelkkää petosta, anna hänen tulla, tulla, vieläpä pian tulla, sillä sinun palveliasi Israel, Herra, on nyt niin pahamaineinen orja, niin suruun vaipunut ja niin ylenkatsottu, että silloinkin, kun isämme ripustivat harppunsa Babelin virran synkkien vesien rannoilla, he olivat kuin paradiisissa siihen verraten, mitä me kärsimme."

"Voi! He eivät kärsi; he kantavat osaansa eivätkä tunne mitään. Muutoin meidän varjokas kerubimme tähän aikaan jälleen vartioitsisi liiton-arkkia. Tahto työn synnyttää ja se, joka kauan jotakin aatetta vaalii, vaikka kuinka hurjaa tahansa, huomaa, että hänen unelmansa oli vaan tulevien tapausten ennustaja."

"Ja nytkin kirkas leimaus välähtää sieluni pimeyden puhki – siltä minusta näyttää, siltä näyttää – voi! tuskalloisin olo on se, kun epätoivossa kunniaa uneksii. Ei, ei, minä elän ja kuolen aivan halpana olentona; kauneus ja rakkaus ja maine ja mahtavat työt, naisten hymyt ja miesten katseet ja tuo jalostuttava oman arvon tieto ja koko tuon suurien tuottavan innon vinheä virta – nämät eivät ole minua varten – ja minä, Alroy, pyhien kuningasten jälkeinen, jonka sielu himoitsee valtaa, minä seison täällä turhaan kädelläni tavoittaen kadonnutta valtikkaani, häpeän-alaisena orjana! Ja eläkö minä kuitenkin? Eläkö! kyllä, hauskastikin. Kuule! ilo pitää uhkeita pitojansa näitten hupaisten muurien sisäpuolella. Me riemuitsemme tänään; vaan kuitenkin, ennenkuin tuo komea aurinko, jonka vankka kulku seisautettiin miekkojemme edessä, joille se nyt ei katso soveliaaksi paistaakaan; ennenkuin tuo komea aurinko, ikäänkuin sankari kunniakkaalta sotatanterelta, astuu leponsa valoisaan majaan: joku teko tehdään."

"Minun esi-isäni, urhoolliset esi-isäni, jollei tämä hermoton käsi voi lunastaa takaisin perintöämme, jos tuo saastainen metsäkarju vielä rypee suloisessa viinitarhassasi, Israel, en minä

kumminkaan ole sinua häväisevä. Ei! anna minun hukkua. Davidin huone ei ole enään; meidän pyhä siemenemme ei saa enää piillä eikä pilaantua, ikäänkuin ruostunut tavara, tässä pahentuneessa maassa. Jollemme voi kukoistaa, niin kuolkaamme!"

"Voi! älä sano niin, veljeni!"

Hän kääntyy ja luo silmänsä kasvoihin, kauniisin kuin tähdikäs yö; hänen sydämensä on täynnä, hänen äänensä matala.

"Oi' Miriam! sinä mustien ajatusten karkoittaja! Sinäkö se olet? Miksi olet täällä?"

"Miksi minä olen täällä? Etkö sinä ole täällä? ja tarvitseeko minun tuoda elin mitään tukevampaa syytä? Voi! kallis veljeni, tule nyt ottamaan osaa juhlaamme! Huoneittemme seinät ovat koristetut semmoisilla kukilla, joita sinä rakastat; minä poimin niitä suihkulähteen reunoilta; pyhät lamppumme ovat puhdistetut ja järjestetyt ja sinun täytyy panna niitten ensimmäinen liekki palamaan. Portin ulkopuolella neitsyeni vartovat tarjotaksensa sinulle juhlavaatteita. Tule siis, armas veljeni, ottamaan osaa juhlaamme."

"Miksi juhlaa viettäisimme?"

"Voi! eivätkö nämät lamput ole sinun kalliin nimesi kunniaksi sytytetyt, nämät kukkakiehkurat ripustetut! Tänä päivänä on ruhtinas annettu meille, tänä päivänä —"

"Ruhtinas ilman ruhtinaskuntaa."

"Vaan ei ilman sitä, joka saattaa valtakunnat mieluisaksi ja jota monen hallitsijan sydän on halannut – kuuliaisia alamaisia,

David."

"Orjia, Miriam, kanssa-orjia."

"Mitä me olemme, veljeni, siksi Jumalamme on tahtonut meidät; nöyrtykäämme ja vapiskaamme."

"Minä en tahdo nöyrtyä, vapista en voi."

"Hiljaa, David, hiljaa! Tämä ylpeä mieli se oli, joka käänsi Jumalan koston meidän puoleemme."

"Tämä ylpeä mieli Kanaan valloitti."

"Voi veljeni, armas veljeni! He kertoivat minulle, että mustat ajatukset vaivaavat sinua, ja minä tulin, toivoen, että Miriam voisi ne haihduttaa. Meidän entisyytemme, Alroy, on ihana unelma; ja tulevaisuutemme on kumminkin yhtä ihana toivo; ja mitä nykyisyytemme tulee, sinä olet minun veljeni. Sinun rakkaudessasi on nyt minun onneni ja minä pidän enemmän sinun satunnaisista syleilyksistäsi ja harvinaisista hymyistäsi kuin kaikesta sukukuntamme lahonneesta loistosta, pulskeista puutarhoistamme ja hohtavista saleistamme."

"Kuka on vartiolla tuolla ulkona?"

"Kaleb."

"Kaleb."

"Hallitsija!"

"Mene sanomaan heimolaiselleni, että minä heti tulen pitoihimme. Jätä minut hetkeksi, Miriam. Ei, pyyhi pois nuo kyynelät."

"Oi, Alroy, ne eivät ole surun-kyyneliä!"

"Jumala olkoon sinun kanssasi! sinä olet elämäni sulo ja

lohdutus. Jää hyvästi, jää hyvästi!"

"Minä huomaan, että naisten vaikutus minuun on hyvin suuri. Ei senlaatuista sankareita saada. Minä en tiedä rakkaudesta mitään paitsi siitä puhtaasta ystävydestä, joka sitoo minun tähän tyttöön, joka on orpolapsi ja minun sisareni. Me olemme niin yhdenkaltaiset, että kun hän viime pääsiäisenä piloillaan kääri turbanini päänsä ympärille, heimolaisemme nimitti häntä Davidiksi."

"Minun sukukuntani tyttäret eivät miellytä minua, vaikka he ovat erinomaisen ihanat. Jos meidän nuorukaisemme olisivat yhtä urhoolliset kuin nuot ovat kauniit, me vielä tanssisimme Sionilla. Minä olen kuitenkin usein ajatellut, että, jos saisin kallistaa tätä synkkää otsaani jotakin lumivalkoista povea vastaan, joka olisi minun omani, ja asua erämaassa kaukana ihmisten näkyvistä ja kaikesta siitä huolesta ja vaivasta ja viheliäisyydestä, joka vaikeroi ja hikoilee ja huokailee minun ympärilläni, minä kenties pääsisin tuon ylen suuren tuskan vointeesta, joka kalvaa olentoani. Vähät siitä! Elämä ei ole kuin unelma ja minun elämäni täytyy olla kurja unelma."

II

Hamadanin porttien ulkopuolella, aivan vähäisen matkan päässä kaupungista, oli ylänkömaalla aitaus, jonka keskeltä kohosi vanha muistorakennus, sadun mukaan Esterin ja Mardokain hautakammio. Tässä juhlallisessa ja yksinäisessä paikassa Alroy tavallisesti oleskeli ja sinne hän tänäkin päivänä, pidoista paeten, lähti noin tuntia ennen auringon laskua.

Kun hän avasi hautapaikan jyrkään portin, hän kuuli takaansa hevoskavion töminän; ja ennenkuin hän jälleen oli sulkenut sen, joku huusi häntä.

Hän katsoi ylös; ja näki nuorekkaan ja hekumallisen Alschirokin, joka oli kaupungin kuvernöri ja seldshukein sultanin veli. Ainoastaan yksi juoksulainen seurasi häntä. Tämä oli eräs Arabialainen, Alschirokin inhottu suosikki ja hänen huvitustensa kaikkialla tunnettu kätyri.

"Koiria!" huudahti tulistunut Alschirok, "oletko kuuro vai uppiniskainen? Vaiko kumpikin? Tuleeko meidän kahdesti huutaa orjiamme? Avaa tuo portti!"

"Minkä vuoksi?" Alroy kysyi.

"Minkä vuoksi! Pyhän profeetan kautta, hän vaihtaa kysymyksiä meidän kanssamme! avaa portti taikka sinun pääsi saa vastata siitä!"

"Kuka sinä olet", Alroy vastasi, "joka pidät niin suurta suuta? Oletko joku juhlaileva Turkkilainen, joka on rikkonut profeetan

käskyn ja juonut jotakin muuta kuin vettä? Pyri tiehesi taikka minä haastan sinun kadin eteen;" ja niin lausuen hän kääntyi hautauskammiota päin.

"Äitini silmäin kautta, tuo koira pilkkaa meitä! Jollemme jo olisi myöhästyneet ja jollei tämä hevonen olisi niinkuin kesytön tiikeri, minä seivästäisin hänet paikalla. Puhuttele sitä koiraa, Mustafa! taivuttele häntä!"

"Arvoisa Hebrealainen", lausui hienokas Mustafa lähestyen, "nähtävästi sinä et huomaa, että tämä on herramme Alschirok. Hänen korkeutensa antaisi mielellään hevosensa astua sinun oivallisen kansasi hautauspaikan kautta, koska hänen täytyy tärkeistä syistä matkustaa erään pyhimyksen luo, joka oleskelee kunnaan toisella puolella, ja aika on täpärellä."

"Jos tämä en herramme Alschirok, sinä olet epäilemättä hänen uskollinen orjansa Mustafa."

"Minä olen todella hänen halpa orjansa. Entä sitten, nuori herrani?"

"Kiitä onneasi, että portti on lukossa. Siitä ei ole kuin yksi päivä kun solvasit erään huonekuntani palvelian sisarta. Minä en tahtoisi mielelläni tahrata käsiäni niin kurjalla verellä kuin sinun – mutta pois, viheliäinen, pois!"

"Pyhä profeetta! kuka tuo koira on?" huudahti Alschirok kummastuneena.

"Se on nuori Alroy", vastasi hiljalleen Mustafa, jokei ollut alusta tuntenut häntä, "se, jota he sanovat ruhtinaaksensa: kovin jäykkä nuorukainen! Herrani, meidän on parempi jatkaa

matkaamme."

"Nuori Alroy! Kyllä muistan. Heilläkin täytyy olla ruhtinas! Nuori Alroy! Hyvä, lähdetään pois – ja, koira!" huusi Alschirok, nousten ylös jalustimissaan ja herittäen kättänsä, "koira! muista veroasi!"

Alroy syöksähti portin luo, mutta sen tukevaa lukkoa kävi vaan hitaasti avaaminen, ja ennenkuin hän ennätti seurata, oli Alschirokin virma ratsu vienyt hänen saavuttamattomiin.

Pettyneen vimma kuvasteli tuokion Alroy'n kasvoissa; hän seisoi vähän aikaa kiinteästi katsoen kadonneen vihollisen tietä päin, ja sitten hän astui verkalleen hautakammiota kohden; mutta hänen kiihtynyt mieli-alansa ei nyt tointunut siihen hiljaiseen uneksimiseen, johon hän muistorakennuksen luo lähtiessään aikoi antautua. Hän oli levoton ja tuskastunut, ja viimein hän meni siihen metsään, joka kasvoi hautauspaikan huipulla.

Hän oli nyt tullut eräälle töyräälle, nuorten kuusten suojaan, joitten joukosta jänterä seteri yleni. Hän heittäysi tämän paksujen ja siivekästen oksien alle ja katseli vähäistä ja viheriätä laaksoa, jonka keskellä oli marmorinen suihkulähde. Kierteiset pylväät kannattivat tämän moninaisesti leikattua kupolia, jota leveä hebreankielinen kirjoitus ympäröitsi. Valkoisten pylväitten jalat peittyivät metsäkasveihin taikka kätkeytyivät monivärisiin kurbitsipenkeriin. Kirkkaasti laskeuva aurinko vuodatti koko näkymölle lienteän, mutta loistavan valon.

Tyven hetki, kaunis näkymö, hyvät hajut ja hiljaisuus, jotka yhdistivät lemunsä ja rauhansa, tuo leuto tuuli, joka

vienosti nousi ja kutsui nääntyvät linnut viilistyttämään sulkiansa hämärän ilmassa ja räpyttämään helottavia siipiänsä yhtä helottavalla taivaalla – oi! mikä synkkä mieli olisi ollut huojentumatta lähestyvän illan lempeän hengen edessä?

Ja Alroy katseli luonnon ihanata yksinäisyyttä ja kyynel vierihänen ylpeälle poskellensa.

"Se on kummallista! mutta, kun olen näin yksinäni tällä rauhaisella hetkellä, minusta aina tuntuu kuin katselisin luvattua maata. Ja unissani ilmestyy usein silmieni eteen joku valoisa kohta, jonkun vaellus-ajan kirkas muisto, ja kun minä herään, on mielestäni ikäänkuin olisin ollut Kanaassa. Miksi minä en ole siellä? Se karavani, joka kuljettaa heimolaiseni tavaraa erämaan poikki, voisi kuljettaa minunkin. Mutta minä venyn täällä, minun kurja elämäni heitii tämän viheliäisen kaupungin surkeassa unteluudessa, enkä minä toimita mitään. Voi! tuo entinen vankeus oli kuin mahtava valta tämän häpeällisen orjuuden suhteen. Meillä ei ole enää mitään Esteriä, joka istuisi heidän kuninkaansa rinnalla, ei mitään valtioviisasta Mardokaita, ei mitään purpuraan puettua Danielia. Oi Jerusaleml Jerusaleml Minä luulen, että sinun näkösi kohottaisi voimani korkeimmillensa. Vaan kuitenkin, kun täytyy nähdä kukistunut tilasi – heimolaiseni kertoo minulle, ettei temppelistä ole kiveäkään säilynyt. Se on kauheata! Eikö löydy mitään toivoa?"

"Tiilikivet ovat pudonneet pois, mutta me rakennamme marmorilla jälleen; viikunapuut ovat kaadetut maahan, mutta me panemme seetereitä sijaan."

"Tyttöjemme laulu, kun he käyvät iltakäyntiänsä lähteellä. Viimeisissä sanoissa on tulevaisuuden ennustus."

"Kuule taas! Kuinka kauniisti heidän suloiset ja yhdistyneet äänensä sointuen väikkyvät lempeässä ja aaltoilevassa ilmassa!"

"Kuitenkin minä olen sinun jälleen rakentava, ja sinä rakennetaan, oi Israelin impi! Kuitenkin sinä olet jälleen kaunistava itseäsi kanteleillasi ja lähtevä niitten tanssiin, jotka iloa pitävät. Kuitenkin sinä olet jälleen istuttava viinitarhoja Samarian vuorille."

"Katso! heidän valkoiset haamunsa välähtelevät tuolta päivän valaisemien pensaitten takaa kimaltelevien lehtien välitse, kun he tasaisin askelin astuvat viettävää rinnettä alaspäin. Sorea seurue hohtavissa riveissä: jokainen juhlaaateisin puettuna, verhoten tumman ihania kasvojansa kainolla kädellä ja kantaen armaan päänsä päällä sievää vaasia. Heitä johtaa minun sisareni."

"Ja nyt he saapuvat lähteen reunalle ja laskevat vaasinsa sen veteen, yhtä puhtaasen ja kauniisen kuin he itse. Muutamat lepäävät marmoripylväitten alla; toiset, istahtaen maahan, keräävät hynänhajuisia kukkia ja solmivat niitä kiehkuroiksi; ja, kun nyt ovat sekaisin, tuo vallaton tyttö koskee herkästi sormillansa kosteaan vaasiinsa ja vihmoo väikkyviä valohelmiä hiljaisten sisartensa päälle. Kuule! taas he laulavat."

"Oi Sibmah'n viiniköynnös! sinun kesähedelmiäsi ja sinun viinisatoosi on ryöstäjä käynyt käsiksi!"

Parahus, huuto, pitkällinen, kauhea huuto, hämmästys, pako, epätoivo! Katso! metsästä syöksähtää turbinipäinen mies ja

tarttuu laulun johtajattareen. Tämän kumppanit pakenevat kaikkialle – Miriam yksin on jäänyt Alschirokin syliin.

Vesipatsas, joka rajusti kohooa kesäisen valtameren povesta lämpimässä ilman-alassa, kun nuot äkkiä nousneet pilvet aivan selvään ilmoittavat, että taivaan juhlapäivä on ohitse, ja riekuvat vesilinnut ennustavat myrskyn aikaa – vesipatsas, joka kohooa mereltä, ei ollut niin raju kuin hän – nuori Alroy.

Vaaleana ja vimmattuna hän kavahti kiireesti ylös, hän tempasi maasta yhden puun lujin juurinensa, riensi rinnettä alaspäin, huohottaen ja raivoten, ja löi ryöstäjää vahvalla kuusella aivoihin. Alschirok kaatui hengettömäksi maahan, ja Miriam taintuen veljensä käsiin.

Ja tuossa hän seiso, tyrmistyneenä ja liikkumaton, katsellen sisarensa kalmeita kasvoja ja itse vihastansa ja teostansa uupuneena tukien hänen kallista, mutta hermotonta ruumistansa.

Yksi paenneista neitsyistä ilmestyi, kaukaa tähystellen. Kun hän näki emäntänsä oman kansalaisensa sylissä, hän rohkaisi mielensä ja kootakseen hajonneita kumppaneitansa hän korotti äänensä ja lauloi:

"Joutukaat, Jerusalemin tyttäret, oi! joutua saat, sillä Herra on kostanut meidän puolestamme, ja ryöstäjä on ryöstetty."

Ja ennen pitkää vastattiin tähän säkeeseen eri tahoilta metsästä ja pian immet palasivat jälleen laulaen:

"Me tulemme, oi! Jerusalemin tytär, me tulemme; sillä Herra on kostanut meidän puolestamme, ja ryöstäjä on ryöstetty."

He kokoontuivat emäntänsä ympärille ja mikä päästi irti hänen huntunsa, mikä toi vettä suihkulähteestä ja kasteli hänen virkistyviä kasvojansa. Ja Miriam avasi silmänsä ja lausui: "veljeni!" Ja Alroy vastasi: "minä olen täällä." Ja Miriam jatkoi matalalla äänellä: "pakene, David, pakene, sillä se mies, jonka sinä löit, on ruhtinas kansansa joukossa."

"Hän on oleva armollinen, sisareni; ja epäilemättä, koska hän ensiksi erhettyi, on hän jo tällä hetkellä unhottanut rikokseni."

"Oikeutta ja armoa! Veljeni, mitäpä nuot ilkeät tyrannit näistä kummastakaan tiennevät! Hän on ehkä jo tuominnut sinut johonkin julmaan ja pitkällöiseen kidutukseen, ja – voi! kuinka äärettömästi minua tuskastuttaa! – pakene, veljeni, pakene!"

"Pakene, pakene, pakene!"

"Ei tarvitse pelätä mitään, Miriam; minä soisin, ettei koko hänen kirottu sukunsa huolettaisi meitä enemmän kuin tämä teidän äskeinen hallitsiansa. Katso, hän nukkuu sitkeästi. Mutta hänen ruumiinsa ei saa saastuttaa meidän puhdasta lähdeettämme ja hyvänhajuisia kukkiamme. Minä viskaan sen metsään ja kuljeskelen täällä tänä yönä kuuntelemassa shakaleja, kun he pitojansa pitävät."

"Sinä puhut hurjasti, David. Kuinka! ei! Se on mahdotonta! Hän ei ole kuollut. Sinä et ole tappanut häntä! Hän nukkuu – hän on peloissaan. Hän on olevinansa kuollut, että me jättäisimme tämän paikan ja hän saisi rauhassa nousta. Tytöt, katsokaat häntä. David, sinä et vastaa. Veli, kallis veljeni: hän on varmaan pyörtynyt. Minä luulin hänen paenneen. Tuokaat vettä, neitsyet,

tuon hirveän miehen saataville. Minä en tohdi katsella häntä."

"Pois! minä tahdon katsella häntä ja minä tahdon riemuita. Kuollut! Alschirok kuollut! No! Ainoastaan silmänräpäys sitten oli tuo jähmettynyt ruumis ruhtinas, minun sortajani. Näinkö voimme päästä vapaaksi heistä, kuinka? Jos ruhtinas hukkuu, miks'ei myöskin kansa? Kuollut, aivan kuollut, ja minä olen hänen surmaajansa. Haa! vihdoin minä olen mies. Tämä, tämä on todella elämää. Jospa saisin aina elää surman töissä!"

"Voi! voi! meidän huonekuntamme on kukistunut! Hänen raju käytöksensä pelottaa minua. David, David, herkeä. Hän ei kuule minua; minun ääneni on kenties heikko. Minä olen kovin voimaton. Neitsyet, langetkaat polvillenne ruhtinaanne eteen ja asettakaat hänen vihansa vimmaa."

"Suloinen on surun hetkenä sisaren ääni, ja viisas on niitten neuvo, jotka rakastavat meitä."

"No, tämä on minun Goljatini! linkokivi taikka kaares, se on sama. Sotalaumojen Herra on meidän puolellamme. Syystä minua Davidiksi nimitetään."

"Pelasta meitä vihollisistamme, oi Herra! niistä, jotka nousevat meitä vastaan, ja niistä, jotka salaa meitä väijyvät."

"Jospa vaan tämä isku olisi monin kerroin isketty, jospa vaan heimolaiseni palveliat tekisivät samoin, niin näkisimme jälleen Elah'n päivät! Filistealainen, tuo saastainen, haurelias, kirottu Filistealainen! ja hän rohkeni koskea minun sisareeni! Voi, jospa koko hänen sukukuntansa olisi täällä, kaikki, kaikki! Minä sitoisin semmoiset tulisoitot heidän ketunhäntäänsä, että

valo johdattaisi meitä vapauteen!"

Hänen puhuessaan eräs neitsyt, joka ei vielä ollut seuraan palannut, nähtiin lähestyvän heitä kovin huolestuneena muodoltansa.

"Pakene", hän huudahti; "he tulevat, he tulevat!"

Miriam, joka heikkona ja voimaton istui nojautuneena yhden palveliattaren rintaa vastaan, nousi äkkiä ylös samalla silmänräpäyksellä, kuin hänen tarkka korvansa kuuli nämät sanat, ja tarttui veljensä käsivarteen.

"Alroy! David, veli, kallis veljeni. Minä rukoilen sinua, kuuntele – minä olen sinun sisaresi, sinun Miriamisi; – he tulevat, he tulevat, nuot kovasydämiset, pahat miehet, he tulevat tappamaan, kukaties kiduttamaan sinua, hellää veljeäni. Herää, David, herää tuosta hurjasta, kiivaasta unelmasta: Pelasta itsesi – pakene!"

"Oi! sinäkö se olet, Miriam? Sinä näet, että hän nukkuu sitkeästi. Minä uneksin jaloja hankkeita ja suuria toiveita. Se on ohitse nyt. Minä olen taas entiselläni. Mitä sinä tahdoit?"

"He tulevat, tämän kaatuneen miehen julmat seuralaiset! he tulevat ottamaan sinua kiinni. Pakene, David!"

"Sinua jättääkseni?"

"Minä ja neitsyeni kerkeämme vielä pakenemaan sitä yksinäistä tietä, jota me tulimme, heimolaisemme puutarhojen kautta. Kun pääsemme hänen huoneesensa, me olemme tuokion turvassa – niin turvassa kuin kurja sukukuntamme suinkin voi olla. Bostenag on niin rikas, niin viisas, niin varovainen, hän

tietää niin tarkasti ihmisten menot ja tuntee niin täydellisesti tämän kansan luonnon ja mielenlaadun, että kaikki käy hyvin; minä en pelkää mitään. Mutta, jos sinä jätät tänne taikka he löytävät sinut, sinun veresi yksin tyydyttää heitä. Jos he varmaan tietävät, että sinä olet paennut, johon nyt kehoitan sinua, heidän hallitsija vainaansa, jota he tuskin rakastivatkaan – no, tue minua silmänräpäys kädelläsi, armas Beruna. Niin, se on hyvä. Minä aioin sanoa, että, jos heitä hyvin lahjotaan – ja he saavat kaikki juvelini – niin hän on ennen pitkää yhtä vähän heidän muistossaan kuin hän nyt on hengissä. Minä tuskin jaksan puhua – minä tunnen, että sanani sekaantuvat taikka näyttävät sekaantuvan; minä olen taintumallani, mutta minä en tahdo – ei! älä pelkää. Minä pääsen kyllä kotiin. Nämät neitsyet ovat minun huostassani. Juuri tämmöisissä vaaran tiloissa meidän tulee näyttää kuninkaallisen veren arvo. Minä tahdon pelastaa heidät – tai kuolla heidän kanssaan."

"Voi, Sisareni, minusta tuntuu kuin en olisi koskaan ennen kuin nyt tietänyt, että olin veli. Kallis Miriam, mitä elämä on? mitä kosto taikka vieläpä mainekin ja vapaus ilman sinua? Minä jään tänne."

"Suloinen on surun hetkenä sisaren ääni, ja viisas on niitten neuvo, jotka rakastavat meitä."

"Pakene, David, pakene."

"Pakene! minne ja kuinka?"

Hevosen hirnunta kuului viidakosta.

"Voi! he tulevat!" huudahti Miriam innoissaan.

"Kaikki nämät ovat kohdanneet meitä, oi Herra, vaan emme kuitenkaan ole unhottaneet Sinua, emmekä ole liitossasi vilpistelleet."

"Kuule! taas hirnuu! Se on joku hevonen, joka kutsuu isäntäänsä. Minä näen sen. Rohkeutta, Miriam!" se ei ole mikään vihollinen, vaan varsin altis ystävä hädän aikana. Se on Alschirokein ratsu. Hän ajoi sillä minun sivuitseni hautakammion luona ennen päivänlaskua. Minä katselin sitä tarkkaan – hyvin upea hevonen."

"Katso, katso, oinas on takertunut pensaasen sarvistansa."

"Meidän Jumalamme ei ole unhottanut meitä! Nopeasti, neitsyet, tuokaat tänne tuo kaunis ratsu. Kuinka! vapisetteko? Minä rupean hänen palveliaksensa."

"Ei! Miriam, varo itseäsi, varo. Se on kesytöin eläin, raju kuin tuulispää. Anna, minä käyn siihen käsiksi."

Hän juoksi sisarensa jälkeen, riensi viidakkoon ja talutti esiin hevosen.

Ei ole luullakseni pitkä aika mennyt siitä kuin tämä pulskea hevonen erosi erämaasta; hänen puuhkea harjansa, hänen tuliset silmänsä, hänen korskuvat sieramensa osoittivat hyvin hänen omatietoista ylpeyttään ja puhtaan rotunsa jaloutta. Hänen värinsä oli ikäänkuin musta yö, jolloin tuhannet tähdet tuikkivat, ja hän polki maata sievällä kaviollansa ikäänkuin siipiänsä liehuttava kotka.

Alroy hyppäsi sen selkään ja ohjasi sitä taitavalla kädellä..

"Haa!" hän huudahti, "minusta tuntuu kuin olisin pikemmin

sankari kuin pakolainen. Jää hyvästi, sisareni; jääkäätkä hyvästi te suloiset neitsyet; jääkäätkä hyvästi ja pitäkäätkä hellää huolta kalliista Miriamistani. Yksi syleily, armas sisareni", ja hän notkistui alaspäin ja lausui hiljaisella äänellä: "sano tuolle oivalliselle Bostenagille, ettei hän säästä kultaa, sillä minä olen varma siitä, että, ennenkuin vuosi on päättänyt hitaan kulkunsa, minä palajan ja panen sortajamme maksamaan tämän hätäisen paon ja katkeran eron. Vaan nyt erämaahan!"

TOINEN OSA

I

Kiida, joutuin kiida, sinä uljas ratsu, ja polje erämaan jäljetöntä tietä. Sinun allasi on ääretön maa, sinun ylläsi ääretön taivas – rautainen tanner ja vaskinen laki. Kiida, kiireesti kiida, sinä uljas ratsu, ja polje erämaan jäljetöntä tietä!

Voi! luuletko, että nämät suolaiset lakeat johdattavat Yemen'in onnellisiin lehtoihin ja vainuatko tässä kuumassa tuulessa Arabian hyvänhajuista henkäystä? Suloinen hairaus, jalo hevonen, sillä tämä suolainen erämaa ei johdata Yemen'in onnellisiin lehtoihin eikä se henkäys, jota vainuat meitä kohtaavassa tuulessa, ole Arabian hyvänhajuinen henkäys.

Tämä on sammunut, tähdet ovat syttyneet palamaan koko erämaan taivaan loistolla, ja laskeuva yö tuottaa nyt kasteisilla siivillänsä virvoitusta nuoren Hebrealaisruhtinaan nääntyvälle ruumiille ja kalvealle poskelle.

Yhä eteenpäin ratsu rientää, yhä hänen vankka sydämensä voimistuttaa häntä. Vuoden-ajan ja matkan pituuden, polttavan maan, paahtavan auringon säteet, kaikki voittaa hänen vikevä ruumiinsa, hänen jänterät hermonsensa ja tuliset suonensa.

Syötävää, juotavaa heillä ei ole mitään. Ei mikään elähyttävä lähde, ei mikään varjokas puu näy suotuisin

seuroinensa. Ei mikään eläin, ei lintukaan ilmesty näillä harmailla autiomailla. Ei mikään häiritse tätä mahtavaa äänettömyyttä. Jo shakalinkin hirveä huuto tuntui lievittävältä. Joku hallava metsärotta lumivalkeilla viiksillä, hiipien jostakin kuivettuneesta orjantappurapensaasta, käärmeenpoika välkkyvissä hampaissaan, irvistelee iloisena kuutamossa. Tässä heidän ainoa seuransa.

Aamu tulee, raikas, lemuava aamu, jota rikollinenkin ikävöitsee. Aamu tulee ja kaikki astuu näkyviin. Ja valo vuotaa niinkuin sinetti maan päälle, ja tämän kasvot kuvautuvat ikäänkuin leimalla painettu vaha. Heidän edessään ja myöskin heidän oikealla kädellensä oli hiekkainen erämaa; mutta yön kuluessa he olivat suuresti lähestyneet niitä vuoriharjanteita, jotka vasemmalta puolelta rajottivat erämaata ja joita kohden Alroy oli ensiksi ohjannut hevostansa.

Nämät harjanteet kuuluivat vankkaan Elbursin selkään; ja kun aurinko nousi erään korkean vuorenhuipun takaa, hevonen yhtäkkiä seisahtui ja hirnui ikäänkuin pyytäen vettä. Mutta itse uupuneena Alroy ei voinut kuin hyväilemisellä viihdyttää häntä. Ja rohkaistuneena ymmärsi hevonen isäntänsä ja hirnui taas iloisemmin.

Tunnin taikka kaksi ruhtinas ja hänen uskollinen kumppaninsa etenivät vitkalleen, mutta, kun päivä kului, kävi kuumuus niin rasittavaksi ja jano niin hirmuiseksi, että Alroy jälleen joudutti hevostansa vuoria kohden, jossa hän tiesi löytävänsä lähteen. Ratsu samosi altiisti eteenpäin ja näytti

samoin kuin isäntäkin haluavan jättää kuivan ja raukaisevan erämaan.

Monta monituista kertaa onneton pakenija mietti, eikö hänen pitäisi laskeuta alas hevosen selästä ja kuolla; ei mikään kidutus, jota Hamadanissa ehkä kohtaisi häntä, voinut tuntua kauheammalta kuin se pitkitetty ja sanomaton tuska, jota hän nyt kärsi. Kun hän riensi eteenpäin nojautuneena hevosesensa kaulan puoleen, hän huomasi semmoisen paikan, joka näytti tummemmalta kuin ympäröivä hiekka. Tässä, hän arveli, löytyy kenties vettä. Hän koetti pidättää hevostansa, mutta töin tuskin se häneltä onnistui ja vielä suuremmalla vaivalla hän astui hevosen selästä. Hän paneusi polvillensa ja kaapi käsillään heikosti ylös hiekkaa. Se oli hyvin kosteata. Hän oli melkein menehtymällänsä turhaan työhönsä. Vihdoin, kun hän oli kaivanut noin jalan syvältä, pulpahti vähäisen vettä esiin. Hän pisti kätensä siihen, vaan se oli suolaista kuin valtameri. Kun hevonen näki veden, se pystytti korviansa, mutta sitä haisteltuaan käänsi pois päänsä ja hirnui surkeasti.

"Voi eläin-raukka!" huudahti Alroy, "minä olen syypää sinun kärsimyksiisi, minä, joka tahtoisin olla hyvä isäntä sinulle, jos maailma sen sallisi. Oi, jospa me kerran vielä olisimme oman kirkkaan lähteeni luona! Tämä ajatus on mieletön. Ja Miriam! Minä pelkään, että olen peräti hentosydäminen." Hän nojauti hevosesensa selkään tuntien itsensä aivan väsyneeksi ja heittäysi vävähyttelevään nyyhkytykseen.

Ja ratsu inisi hiljaa, käänsi päätänsä ja hivutti hienosti

otsaansa hänen käsivarteensa ikäänkuin lohduttaakseen häntä hänen kärsimisessään. Ja kumma kyllä kävi Alroy'n tila huokeammaksi, kun hän oli saanut purkaa sydämensä liikutuksen, ja ihastuen uskollisen hevosensa hellyyteen hän notkistui alas, otti vettä ja heitti sitä hevosen jaloille niitä jäähdyttääksensä ja pyyhki pois vaahdon sen kasvoista ja huuhteli niitä, ja hevonen hirnui taas iloisesti.

Ja nyt yritti Alroy jälleen nousemaan sen selkään, mutta voimat puuttuivat häneltä, ja hevonen laskeusi heti polvilleen ja vastaan-otti hänen. Ja kun ruhtinas oli päässyt istualle, kohosi hevonen ja juoksi taas entistä suuntaa ripein askelin. Päivän aletessa he olivat kulkeneet muutaman penikulman sillä epätasaisella ja kallioisella maalla, joksi vuoret loivenivat; ja etäältä eroitti Alroy kauan kaivatun lähteen katoksen. Hänen mielensä virkistyi ja hänen voimansa palasivat. Hän taputti ratsunsa kaulaa ja osotti kädellään katosta, ja hevonen pystytti korviansa ja kiiruhti eteenpäin.

Juuri auringonlaskussa he ennättivät lähteelle. Alroy hyppäsi hevosen selästä ja aikoi taluttaa sitä lähteen partaalle, mutta se ei tahtonut liikkua. Se seiso i vavisten lakastuneilla silmillä ja sitten huoaten kaatui maahan ja kuoli.

II

Yö tuottaa lepoa; yö tuottaa lohdutusta; lepoa väsyneelle, lohdutusta murheelliselle. Vaan toivottomalle yö tuottaa epätoivoa.

Kuu on vaipunut varhaiseen lepoon; mutta tuhansia tähtiä välkkyä taivaalla. Korkeat vuoret kohoavat yksivakaisina selkeässä ja äänettömässä ilmassa. Metsässä kaikki on hiljallansa. Uupunut tuuli ei liehu enää, vaan on voimatonna laskeunut lehtivuoteellensa ja nukkuu niinkuin ihmisetkin. Ainoastaan suihkulähteen tiukunta kuuluu. Ja lähteen reunalla makaa nuorukainen.

Äkkiä joku eläin hiipii esiin mustien ja ryhmelöisten kallioin takaa. Haa! shakali vainuaa kaukaa hevosen ruumiin uhkean mätänemisen. Oivalliset pidot, arvaan minä, tänä yönä koko tällä kunnon seuralla. Shakali, ja kettu, ja näätä, joutukaat nyt, ennenkuin päivän koitto kutsuu korppikotkan kemuihinsa ja riistää teiltä saaliinne.

Shakali nuoli ratsun verta ja ulvoi erinomaisen ihastuneena. Ja hetken perästä kuului vihainen haukunta etäältä. Ja shakali silpoi lihan yhdestä kylkiluusta ja päästi taas valittavan riemuhuudon.

Kuule, heidän nopea astuntansa! Ensiksi kuusi, ja sitten kolme laukaten esiin ilkeällä mielihyvällä. Ja yksi näätä hyökkää metsästä; mutta ylpeinä lukumäärästänsä ajoivat shakalit hänen pois, ja tuossa hän seisoj joukon ulkopuolella, läähöttäen,

kauniina, pettyneenä, valkeilla hampaillansa ja kiiltävällä nahallaan, ja silmät säihkyen tuimasta kiukusta.

Yhtäkkiä, kun joku puoleksi ravittu shakali vetäytyi pois pääparvesta, laahaten perässään irti revittyä raajaa, jossa hermot vielä värisivät, näätä karkasi viholliseensa, sieppasi pois hänen saaliinsa ja pujahti metsään.

Hänen hurja riemuhuutonsa herätti leijonan luolastansa. Mustana kuin ebenholtsi tämän vanttera ruumis liikkui edelleen kaukaisella kummulla, hänen häntänsä kiemarteli ikäänkuin käärme. Hän ärjyi, ja shakalit vapisivat ja herkesivät heti pidoistansa, kääntäen päätänsä hallitsiansa ääntä kohden. Hän astui eteenpäin; hän lähestyi heitä verkalleen. He peräytyivät; hän taivutti päätänsä, tutki ruumista ylpeänlängäisellä uuteliaisuudella ja heitti sen kohta kuninkaallisella ylenkatseella. Shakalit kokoontuivat taas hevosen sisällysten ympärille. Leijona likeni lähdettä, juodaksensa. Hän näki ihmisen. Hänen harjansa pöyristyi, hän pieksi häntäänsä kauheasti, hän notkistui nukkuvan ruhtinaan puoleen ja laski hirveän kiljunan, joka havautti Alroy'n.

III

Hän heräsi; hänen katseensa kohtasi julman pedon palavat silmät, jotka olivat kiinnitetyt häneen himonsekaisella kummastuksella. Hän heräsi, heräsi tainnuksista; mutta tämä unelmaton horrostila oli vilkastuttanut voipunutta yksinäistä matkustajaa; silmänräpäyksessä hän kokosi mielensä, muisti kaikki, mitä oli tapahtunut, ja käsitti nykyisen asemansa. Hän loi takaisin leijonaan yhtä kärkevän ja kiivaan ja tarkastelevan katseen kuin tämän oma. Tuokion aikaa heidän säkenöivät silmänsä taistelivat kuninkaallisessa kilvoituksessa; mutta vihdoinkin eläimen rohkeus lannistui ihmishengen edessä. Säikähtyneenä pyörähti leijona pois, astui ylpeällä pelolla kallioin lomitse ja juoksi sitten metsään.

IV

Aamu koittaa; hopeinen valo on levinnyt siniselle ja tähdikkäälle taivaalle. Armaalta tuntuu aamun henki. Yö tuottaa lepoa, mutta päivä tuottaa iloa.

Yksinäisen linnun riemulaulu erämaassa! Yksinäinen lintu, joka laulaa ilosta! Heleinä ja suloisina ja kepeinä ja selkeinä sen sävelet herkästi virtaavat ilman läpitse ja väreilevät viattomalla ihastuksella.

Yksinäistä lintua yksinäinen nuorukainen katselee suihkulähteen reunalta. Korkealla ilmassa se ylpeästi laiehtii viippuen karmosinipunaisilla siivillänsä, ja sen lumivalkoinen pyrstö, pitkä, sievä ja ohut, hohtaa niinkuin säihkyvä meteori auringon paisteessa.

Yksinäisen linnun riemulaulu erämaassa! Yhtäkkiä se lehahti alaspäin, kiersi kolme kertaa somasti hebrealaisruhtinaan pään ympäri ja pudotti sitten hiljalleen tertun tuoreita ja hyvänhajuisia taateleita hänen viereensä.

Se on mennyt, se on mennyt! tuo iloinen vieras, on mennyt siihen palmuiseen maahan, jota se rakastaa; mennyt niinkuin kirkas ja hupainen unelma. Silmänräpäys takaperin se oli tuolla loistaen selkeässä ilmassa, vaan nyt vieras on poissa. Voi! ei enää kuulunut yksinäisen linnun riemulaulua erämaassa.

V

"Niinkuin sinä ravitsit Elisan, olet myöskin ravinnut minut, isieni Jumala!" ja Alroy nousi, otti turbaninsa, levitti sen maahan, lankesi polvilleen ja rukoili. Sitten hän söi taateleita ja joi lähteestä ja täynnänsä luottamusta Israelin Jumalaan Davidin jälkeinen jatkoi pakoansa.

Hän alkoi nyt astua vuori-harjanteita ylöspäin, vaikea ja tuskallinen matka. Kun kaksi tuntia oli puolipäivästä kulunut, saapui hän ensimmäisen selänteen huipulle ja näki synkän ja sekasohroisen erämaan täynnänsä jyrkännteitä ja vuoren-solia ja mustia pohjattomia syvänteitä. Kuivettuneitten koskien kulku-uomat olivat kaikin päin uurtaneet ympäröiviä kukkuloita, ja paikoin muutamat metsävuohet jyskivät satunnaisesti löydettyä laihaa ja karvasta laidunta. Tämä autiomaa ulottui useita penikulmia joka taholle; rajana kävi korkeampi vuorijakso, jonka takaa yleni sinistä taivasta kohden Elbursin jaloimmat huiput, hohtaen teräväkärkisten jäätiköitten ikuisesta lumesta.

Näkyi selvään, ettei Alroy ollut outo tälle pakonsa näkymölle. Hän ei ollut koskaan epäillyt matkansa suuntaa, ja tuokion huipulla levättyään astui hän nyt vasemmalle päin luontaista mutta mutkikasta polkua myöten, kunnes musta onkalo esti häntä edemmäksi pääsemästä. Ainoastaan muutamain kyynärien väli eroitti häntä vastapäisestä kalliosta, joka tämän synnytti, mutta alta avautuva kuilu – ei kukaan voinut katsoa sen

näkymättömään pohjaan kauhistumatta ja takaisin vetäymättä.

Ruhtinas notkistui alaspäin ja tutki suurella huolella ympäröivää maata. Viimein hän nosti ylös vähäisen neliskulmaisen kiven, joka peitti metallilaikan, ja ottaen povestaan karneoli-talismanin, johon oli piirretty kummallisia kirjaimia, koputti hän sinetillä kolmesti laikkaa. Kolea, juhlallinen kumina kuului ympäriltä. Heti kimmahdi laikka auki, ja Alroy veti esiin useita kyynäriä rautaketjuja, joita hän heitti vastapäätä olevalle kalliolle. Ketjut puuttuivat helposti kallioon ja kiintyivät nähtävästi jostakin magnetillisestä vaikutuksesta. Tarttuen molemmin käsin ketjuihin ruhtinas nyt kiipesi onkalon yli. Kun hän pääsi toiselle puolelle, irtaantuivat ketjut kalliosta, katosivat nopeasti vastapäiseen aukkoon, joka sulkeutui samalla kolealla, juhlallisella kuminalla kuin ennen.

VI

Alroy astui noin sata askelta eteenpäin luonnon tekemän basalti-pylvähistön läpitse, kunnes hän joutui avaralle, katottomalle ja samasta kivilajista sukeuneelle pihalle, jota äkkinäinen helposti olisi luullut ihmiskäden muodostaneen ja sievistäneen. Tämän keskikohdalta kumpusi alati lähde, kylmä kuin jää; virtaileva vesi oli kaivanut uran kiviseen tantereeseen ja näkyi jonkun aikaa polveilevan kallioin keskitse siksi kuin se vihdoin syöksähti jyrkänteestä alas johonkin kuiluun ja muuttui läikkiväksi vihmaksi. Pihan poikki mentyänsä saapui Alroy laveaan luolaan.

Tämä luola oli melkein ympyriäinen ja sai valonsa laessa olevan aukon kautta. Syrjäpuolisessa ja pimeässä nurkassa palava lamppu osotti kuitenkin, ettei sen asukas luottanut yksistänsä elävän sulouden luonnolliseen lähteeseen. Luolan keskellä seisoi pyöreä vaskipöytä, johon oli koverrettu kummallisia kirjaimia ja mystillisiä kuvia: lähellä tätä oli sohva, jossa nähtiin muutamia kirjoja. Seinästä riippui kilpi, joukko jousia ja nuolia ynnä muita aseita.

Kun Vankeuden Ruhtinas lankesi polvillensa ja suuteli tyhjää sohvaa, yksi haamu astui luolan perimmäisestä päästä valoon. Tämä oli keski-ikäinen, tavallista paljon pitempi mies; hänen ruumiinsa oli vankka ja atletillinen, hänen muotonsa suuresti huomiota koskeva ja majesteettillinen. Hänen musta partansa

valui alas hänen rinnallensa tumman punaisen kauhtanan yli; tätä ympäröitsi musta vyö, joka oli koristettu samankaltaisilla, keltaisilla kirjaimilla kuin nuot vaskipöytään piirretyt. Musta oli myöskin hänen turbaninsa ja mustat hänen isot ja sädehtivät silmänsä.

Vieras lähestyi niin hiljaa, ettei Alroy sitä havainnutkaan, ennenkuin hän jälleen oli noussut.

"Jabaster!" huudahti ruhtinas.

"Davidin pyhä siemen", vastasi kabbalista, "sinua on odotettu. Minä olen viime yönä tähdistä lukenut sinua. Ne puhuivat murheesta."

"Murheesta tai voitonriemusta, aika on näyttävä kumpaisesta, suuri mestari. Tätä nykyä minä olen pakolainen ja perin uupunut. Verikoirat ajavat minua takaa, mutta minä luulen, että nyt olen välttänyt heidät. Minä olen surmannut yhden Ismaeliitan."

KOLMAS OSA

I

Oli sydän-yö. Alroy nukkui sohvalla: hänen unensa oli levoton. Jabaster seisoi hänen vieresssänsä liikahtamatta ja tarkasti katsellen uinailevaa vierastansa.

"Israelin ainoa toivo", lausui kabbalista hiljaa, "minun oppilaani ja ruhtinaani! Minä olen usein huomannut hänen suuressa sielussaan suurien sankaritöitten siemenen ja miettinyt hänen tulevaa elämäänsä profeetallisella toivolla. Davidin veri, kunnian-arvoisan sukukunnan pyhä vesa. Hänen kuohuvissa suonissaan on jotakin taikamaista, jota tieteeni ei tavoita."

"Kun minä nuorena nostin lippumme kotiseutuni virran Tigrin varrella ja kutsuin kansakuntani voittamaan jälleen liiton-arkkia, me olimme lukuisat, rikkaat, voimakkaat; me olimme silloin kansa ja he kokoontuivat rohkeasti lipun ympärille. Kaipasimmeko silloin neuvoa? tarvitsimmeko johdattajaa? Ken voi väittää, ettei Jabasterin aivot ja käsi aina olleet saatavilla? Vaan kuitenkin unelma haihtui, tuo ihana näky. Voi! kun minä surmasin Marvanin, ja kalifin leiri loi leimuavan varjonsa verisen virran ylitse – oi! silloin minä todella elin. Kahdenkymmenen vuoden valvonta tuottanee anteeksi-antamusta minulle, että silloin unhotin, jotta meiltä puuttui pää-osa lumouksessa – se

veri, joka nukkuu minun vieressäni."

"Minä muistan jalon ihastuksemme tuossa pyhässä taistelossa, joka riehui keskellä Kaukason kallioita. Minä pakolaisena, maankulkeuteen ajettuna ja kurjana lainhylkynä, jonka elämä on kaikkien heittelynä ja jonka halvin orja uskaltaa omin päin tappaa. Minä, joka olisin ollut Messias!"

"Polta kirjasi, Jabaster; särje vaskiset taulusi; unhota ylevä tieteesi, kabbalista, äläkä enää tutki tähtiä. Mutta viime yönä seisoin sen onkalon reunalla, joka ympäröittää asuntoani, toisessa kädessä pyhä talismani, johon tuo sanomaton nimi on piirretty, toisessa meidän hurskaan sukukuntamme mystillinen alkukirja. Mieleepäni tuli, että olin kutsunut esiin henkiä, että olin keskustellut suurten vainajain kanssa ja että hohtavat taivaat olivat minulle ikäänkuin luonnollinen kieli. Suruisen sieluni lohdutukseksi muistutin itselleni, etten ollut koskaan käyttänyt tiedettäni kuin pyhiä tai jaloja tarkoituksia varten. Ja minä näin Israelin, urhoollisen, valitun ja vankan kansakuntani – orjina, viheliäisinä orjina. Minun teki suuresti mieleni heittäytyä vaaralliseen syvänteeseen ja päättää opintani ja elämäni samalla haavaa."

"Mutta, kun katselin Davidin tähteä, äkisti kehä ilmestyi sen säteitten ympärille, ja tuon tuotakin meteori lensi esiin sen hopeisesta verhosta. Minä lu'in, että levottomuus oli syntynyt pyhässä suvussa; ja nyt tämä poika tulee, joka on tehnyt semmoisen teon, että —"

"Liiton-arkki, liiton-arkki! Minä katselen liiton-arkkia!"

"Nukkuja puhuu; unen sanat ovat pyhät."

"Pelastus; ainoastaan Davidin suvun kautta."

"Suuri totuus; elämäni on liian hyvin sen osottanut."

"Hän on tyynempi, sillä hetki on nyt käsillä. Minä lähden pihalle katselemaan sitä tähteä, joka hallitsee hänen kuninkaallista sukuansa."

II

Kuun säteet tapasivat suihkulähdettä; pihan paadet olivat kirkkaassa valossa; kalliit kohosivat synkeinä yliympäri. Istuen lähteen reunalla ja pitäen vasemmassa kädessään talismaniansa, Jabaster varjosi toisella kädellään silmiänsä, kun hän katseli loistavia taivaita.

Huuto kuului: hänen nimeänsä lausuttiin. Kiihtyneenä ja huohaten syöksähti Alroy ojentetuin käsin pihalle. Kabbalista hypähti ylös, sulki hänet syliinsä ja piti vaahtoavan ja vävähtelevän nuorukaisen hellästi käsissään.

"Jabaster, Jabaster!"

"Minä olen täällä, lapseni!"

"Herra on puhunut."

"Herra on meidän turvamme. Rauhoitu, Davidin poika, ja kerro minulle kaikki."

"Minä olen nukkunut, opettaja; eikö niin?"

"Aivan niin, lapseni. Uupuneena paostansa ja tuskauttavasta kertomuksestaan laskeusi ruhtinaani vuoteelle ja nukkui; mutta minä varon, ettei tämä uni ollut mikään lepo."

"Levolla ja minulla ei ole mitään yhteyttä enään. Jää hyvästi ijäksi, sinä turmiokas sana. Minä olen Herran voideltu."

"Juo lähteestä, David: se palauttaa voimasi."

"Palauttaa liiton, palauttaa arkin, palauttaa pyhän kaupungin."

"Herran henki on tullut häneen. Davidin poika, minä rukoilen

sinua, kerro minulle kaikki, mitä on tapahtunut. Minä olen leviitta; minä pidän kädessäni tuon sanomattoman nimen."

"Tartu sotatorveesi siis, kutsu kansa kokoon, käske meidän kiireesti rakentaa jälleen temppelimme. 'Tiilikivet ovat pudonneet pois, mutta me rakennamme marmorilla jälleen.' Kuulitko tuota laulua?"

"Ainoastaan sinun valitussa korvassasi se kaikkui."

"Missä minä olen? Tämä ei ole meidän lähteemme. Kuitenkin sinä puhuit 'lähteestä.' Älä luule, että minä hourailen. Minä tunnen sinun, minä tunnen kaikki. Sinä et ole Miriam. Sinä olet Jabaster; minä olen Alroy. Mutta sinä puhuit 'lähteestä', ja se hämmennytti minua ja muistutti mieleeni tuon —"

"Israelin Jumala, katso minä lankean polvilleni sinun eteesi! Täällä, tämän jylhän luonnon yksinäisyydessä – minun ainoa todistajani on tämä pyhä mies – minä notkistan polveni ja vannon, Herra! että teen sinun tahtosi. Minä olen nuori, oi Herrani, ja voimaton; mutta sinä, Herra, olet kaikkivaltias. Mikä, Jumala, on sinun vertaisesi! Älä epäile miehuuttani, Herra, vaan täytä minut hengelläsi; mutta muista, muista häntä, voi Herra, muista Miriamia. Tämä on ainoa maallinen ajatus, joka minulla on, ja se on puhdas."

"Vielä sisarestansa – rauhoitu, poikani."

"Hurskas opettaja, sinä muistat, kun olin sinun oppilaasi tässä luolassa. Sinä et ole unhottanut noita tyvenen oppimisen päiviä, noita ihania, pitkiä yövaelluksia pyhää tiedettämme varten! Minä olin kuuliainen ja painoin mieleeni jokaisen käskysi sanan

semmoisella hartaudella, jota vaan rakkaus synnyttää."

"Minä en saata itkeä, Alroy; mutta, jos vaan saattaisin, minä vuodattaisin kyynelen näitten päivien muiston kunniaksi."

"Kuinka levollisesti istuimme noitten vuorten huipuilla ja tarkastelimme tähtiä!"

"Aivan totta, suloinen lapsi."

"Ja jos sinä joskus toruit minua, se oli puoleksi pilaa ja ainoastaan äänettömyyteni tähden."

"Mitä hän nyt tarkoittanee? Se ei tee mitään, hän tyyntyy; kuinka juhlalliset hänen kasvonsa ovat kuunvalossa! Eikä kuitenkaan Salomon suinkaan näyttänyt kauniimmalta nuorella valta-istuimellansa."

"Minä en ole koskaan puhunut sinulle mitään valhetta, Jabaster."

"Hengelläni minä takaan sinun vakavuutesi."

"Älä pelkää lupauksesi puolesta, vaan luota minuun – kun vuoren harjalla sinun kanssasi katselin tähdikkäitä taivaita, minä en ollut tyvenempi kuin nyt."

"Minä uskon sinua."

"Siinä tapauksessa, Jabaster, usko myöskin yhtä täydellisesti, että minä olen Herran voideltu."

"Kerro minulle kaikki, lapseni."

"Tiedä siis, että, kun nukuin vuoteella tuolla sisällä, uneni häirittyi. Minä näin monta unelmaa, epäselvää ja katkonaista. Minä en muista yhden ainoankaan sisältöä, minä tunnen vaan himmeästi, että minun oli sallittu elää kirkkaampia päiviä kuin

niitä, jotka nyt koittavat sukukunnallemme. Yhtäkkiä seisoin isolla, harmaalla vuorella ja katselin tähtiä. Ja kun minä katselin, sotatorvi kaikkui. Sen sävelet värisyttivät minua. Niistä en ole koskaan niin kauhistavaa ääntä kuullut. Ukkonen, joka mennä jyskyi tämän luolan ylitse ja murskasi sen vuorenhuipun, jonka rauniot nyt makaavat meidän ympärillämme, oli vaan heikko, maanpäällinen kohina tämän ankaran soiton suhteen. Minä vaalenin, minä hengitin raskaasti. Liekkivä valo levisi taivaan yli, tähdet sulivat pois ja minä näin mahtavan armeijan etujoukot astuvan esiin puhkeavasta säteistöstä."

"Voi! ei silloin, kun Saul johdatti taistelevia miehiämme Filistealaisia vastaan, ei silloinkaan, kun Joab luki suuren esi-isäni satureita, mikään inhimillinen silmä nähnyt niin suurta sotaista komeutta. Sotavaunuja ja ratsuväkeä, töyhtöpäisten saturein kiiltäviä rivejä, saturein, jotka olivat aivan tukevat, etteivät tarvinneet minkään hevosen kannatusta, leiskuvia peitsivirtoja ja lippuja, jotka ruskottivat niinkuin auringon lasku; kunnian-arvoisia pappeja heiluttaen hyvänhajuisia suitsutus-astioita ja profeettoja kultaisilla harpuillansa ylistäen mitä voitollisinta tulevaisuutta."

"Riemu, riemu", he sanoivat, "Israelille, sillä hän tulee; hän tulee loistossaan ja voimassansa, meidän vanhojen toivojemme suuri Messias."

"Ja katso! nyt ilmestyivät suuret vaunut; niitä vetivät kummalliset eläimet, joitten ruumiit puoleksi kätkeytyivät niihin kirkkaisiin liekkiin, joitten päällitse he näyttivät

kulkevan. Näissä komeissa vaunuissa seisoivat soturit, uljaana ja liikkumaton varreltaan, muodoltansa – pidä kädestäni kiinni, Jabaster, kun minä puhun – tämä päällikkö olin minä itse!"

"Jatka, jatka, poikani."

"Minä säpsähdin unissani ja heräsin. Minä havaitsin itseni istuvan vuoteellani. Tuo uhkea kuvaus oli kadonnut. Ei mitään näkynyt paitsi kirkas kuunvalo ja hämärä luola. Ja kun huokailin ajatellessani, että olin enintään herännyt ja mietin näkyni outoutta, heikko, hiljainen ääni kuului ylhäältä lausuen 'Alroy!' Minua vävähti, mutta minä en vastannut mitään. Minä luulin tätä mielikuvitukseni luomaksi. Taas nimeni mainittiin, ja nyt minä lausuin hiljaa – 'Herra, tässä minä olen, mitä sinä tahdot?' Ei mitään vastattu, ja pian suuri kauhu valloitti minun ja minä kiirehdin ulos ja huusin sinua, opettajani."

"Se oli 'Äänen Tytär', joka puhui. Vankeutemme ajoista asti tämä on se ainoa tapa, jolla pyhät kutsutaan. Minä olen usein kuullut siitä, mutta ei ole koskaan näinä surullisina, huonontuneina aikoina sen lempeä henkäys kohdannut meitä. Nämät ajat ja sanomat ovat kummalliset. Temppelin rakentaminen lähestyy. Davidin poika, sydämeni on täynnä. Rukoilkaamme!"

III

Päivä valkeni sillä välin kuin Jabaster vielä mietiskeli yksinään kallioillansa. Luolassa Alroy jatkoi rukouksiaan.

Usein ja levottomasti kabbalista loi silmänsä kumppaniinsa ja vaipui sitten jälleen unelmiinsa.

"Se aika on tullut, jolloin minun täytyy tälle nuorukaiselle ilmaista aikaisemman elämäni salaisuudet. Paljon kunniaa, paljon häpeää hän saa kuulia. Ei minun käy mitään salaaminen eikä mitään kaunistaminen."

"Minun on kertominen, kuinka minä Tigrisjoen tasangoilla nostin valitun sukukuntamme pyhän lipun ja kutsuin heitä vankeudestansa; kuinka minä luottamatta hänen isiinsä, noihin uskostansa luopuneisin, ja ainoastaan inhimillisen voiman nojassa tavoitin sitä suurta virkaa, joka oli vaan hänen pyhälle suvullensa aiottu. Suo, isieni Jumala, että vastedes sinulle tarjottu hartaus, särjetyn sielun nöyrä hartaus, tulevassa kunniassamme sovittaa entisen rohkeuden!"

"Mutta suuret vastukset uhkaavat häntä. Ankarasti koetetaan se vihitty, joka mieli vapauttaa kansansa. Herra on uskollinen lupauksessaan, mutta Herra tahtoo valita aikansa ja välikappaleensa. Miehuus ja usko ja syvä itsensä alentaminen ja luja kestäväisyys ja valvova sielu, jota kiusaukset eivät voi saastuttaa – nämät ovat ne hedelmät, joita me asetamme hänen alttarillensa ja nöyrästi katselemme, tahtoisiko joku alas laskeuva

liekki vastaan-ottaa ja julkisesti siunata niitä."

"On kirjoitettu meidän mystillisen oppimme pyhissä kirjoissa, ettei ainoastaan Vapahtaja ole syntyvä ruhtinaitemme suvusta, vaan myöskin, ettei kukaan ole nouseva meitä vapauttamaan, ennenkuin hän, yksinänsä ja avuton, on voittanut sen valtikan, jota Salomon muinoin käytti seteripalatsseissansa."

"Tuo valtikka hänen täytyy saavuttaa. Tämä hento nuorukainen, kokematon ja heikko, joka ei tiedä mitään tämän kummallisen maailman menoista, jossa joka askel on vaara – kuinka paljon vaivoja, kuinka monta tukalaa kohtaa, mitkä mieltä masentavat pettyneet toiveet, mikä pitkällöinen alakuloisuus, mitkä synkät huolet, mitkä alinomaiset viettelykset nyt väijyvät tätä hentoa poikaa! Oi! kansalaiseni, tämäkö teidän toivonne on? Ja minä, joka olen niin oppinut, niin rohkea ja niin tarkoin tunnen ihmiset; onneton Israel, miks'en minä ole sinun Ruhtinaasi?"

"Minä tukahutan tämän Jumalaa häväisevän ajatuksen. Eikö hänen suuri esi-isänsä, yhtä nuorena ja yhtä kokematon, parraton poikana, ainoastaan pikkuisella limsiöllä, vähäisellä, sileällä kivellä, kaatanut maahan harniskoittua jättiläistä ja pelastanut kansaansa?"

"Hän on ilmeisesti kutsuttu. Herra on hänen kanssansa. Olkoon hän Herran kanssa, ja me menestymme."

IV

Auringonlaskussa kolmantena päivänä siitä kuin Alroy oli tullut kabbalistan luolaan, aloitti Vankeuden Ruhtinas pyhävaellustansa Salomonin valtikkaa etsiäkseen.

Äänettöminä pyhävaeltaja ja hänen opettajansa astuivat onkalon reunalle ja pysähtyivät siihen erotakseen – ehkäpä iäksi.

"Tämä on katkera hetki, Alroy. Inhimilliset tunteet eivät sovellu meidän kaltaisillemme, vaan kuitenkin ne vaativat sijaa itsellensä. Muista kaikki. Varjele talismania niinkuin henkeäsi – ei! kuole painaen sitä sydäntäsi vastaan ennemmin kuin hengität ilman sitä. Pysy horjumatonna, pysy hurskaana. Ajattele esiäsi, ajattele Jumalaasi."

"Älä epäile minua, kallis opettajani; jollen näytä olevan täynnä sitä ylpeätä henkeä, jota minussa oli ennen kenties liian paljon, älä syytä siihen pelkoa eikä edes eron tuskaa, kun minun täytyy jättää sinut, kallis ystävä. Mutta siitä asti kuin tuo suloinen ja juhlallinen ääni kutsui minua niin sykäyttävällä tavalla – minä en tiedä nyt, kuinka asian laita on – mutta muutos on tapahtunut luonnossani; kuitenkin minä olen uskalias, voi! paljoa uskaliaampi kuin milloin tapoin Ismaeliitan. Todella, todella, älä pelkää minun puolestani. Herra, joka tietää kaikki, tietää täydellisesti, että minä olen valmis jopa kuolemaankin. Sinun rukouksesi, Jabaster, ja —"

"Seisahdu, seisahdu. Yksi asia johtuu mieleeni. Katso tätä

sormusta: se on kallis-arvoinen smaragdi. Sinä olet kenties kummastellut, että pidän leikkikaluja. Alroy, minulla oli kerta veli: vielä hän elänee. Kun erosimme toisistamme, antoi hän tämän rakkautensa osoitukseksi: hänen rakkautensa, lapseni, oli vahva, vaikka me olimme kovin erinkaltaiset. Ota se. Se hetki tulee, jolloin tarvitset hänen apuansa. Tämä sormus on sen sinulle toimittava. Jos hän elää, hän menestyy. Minä tunnen hänen luontonsa hyvin. Hän oli syntynyt sitä varten, jota ihmiset pitävät onnena. Jumala olkoon sinun kanssasi, pyhä poika: suurten isiemme Jumala – Abrahamin, Isaakin ja Jakobin Jumala!"

He syleilivät toisiansa.

"Me viivymme", huudahti kabbalista, "me viivymme. Voi! turhaan me hillitsemme sukukuntamme tunteita. Jumala, Jumala siunatkoon sinua ja olkoon sinun kanssasi! Oletko varma, että sinulla on kaikki muassasi? tikarisi ja matkalaukkusi? Tämä sauva on tehnyt monta hyvää. Minä leikkasin sen Jordanin luona. Oi! jospa saisin olla sinun kumppanisi! Ei olisi mikään hätä silloin. Pahin tapaus olisi yhdessä kuoleminen. Semmoinen kohtalo näyttää nyt suloisemmalta kuin eroaminen. Minä olen katseleva tähteäsi, lapseni. Sinä itket! Ja minä myöskin. No! mitä tämä on? Olenko minä todella Jabaster? Vielä kerta halailkaamme, ja niin – me emme sano jäähyväisiä, vaan ainoastaan ajatteleme niitä."

NELJÄS OSA

I

Tarina kertoilee, ettei Salomonin valtikkaa voisi löytää kuin muinaisten Hebrealaisten hallitsiain tuntemattomista hautakammioista, ja ettei kenenkään käynyt siihen koskeminen, jokei ollut heidän jälkeisiänsä. Varustettuna sillä kabbalistan talismanilla, joka oli johdattava häntä hänen kammottavassa ja vaikeassa etsinnössään, aloitti Alroy retkeänsä pyhää kaupunkia kohden. Siihen aikaan sekä Juutalaiset että kristityt olivat suuresti mieltyneet tällaisiin pyhiin vaelluksiin.

Vankeuden Ruhtinaan tuli suunnitella tietänsä niitten avarain erämaitten halki, joitten reunoja hän oli Hamadanista paetessaan ainoastaan sivunnut. Seuraten karavanin jälkiä hän aikoi kulkea Babyloniin tai Bagdadiin. Hänen matkansa Kalifein pääkaupungista Jerusalemiin oli verraten helppo; mutta Bagdadiin päästäksensä hänen täytyi nähdä vaivoja ja vaaroja, joittenka tieto olisi saattanut jokaisen toivottomaksi, joka ei pitänyt itseänsä kaikkivaltiaan ja erityisen sallimuksen suojelmana.

Puettuna ainoastaan karkeaan, mustaan kauhtanaan, jommoista Kurdit tavallisesti käyttivät, vyötäröillä köysi, johon tikari oli pistetty, pää paljaaksi kerittynä ja peitettynä

isolla, valkoisella turbanilla, joka suojeli häntä helteeltä, jalat yksinkertaisissa varvaskengissä, sauva kädessä, kantaen hartioillaan laukullista kuivattua lihaa ja paahdettuja jyviä, ja nahkaista vesileiliä, katso, pyrkien Persian polttavien hietaaavojen yli astuu nuorukainen, jonka elämä oli tähän asti ollut lakkaamaton unelma kotoisessa ylellisyydessä ja viattomassa hempeydessä.

Hän käveli lämpimät yöt taikka varhaiset, tähdikkäät aamut. Päivät hän lepäsi, iloisena, jos hän sai laskeuta jonkun armeliaan lähteen viereen palmupuitten varjoon taikka karkoittaa metsäkauriin hänen lepopaikastaan kolkkojen kallioin okaisesta pensastosta. Kun tällaiset neuvot puuttuivat, hän heittäysi hiekalle ja teki sauvastaan ja turbanistaan teltan.

Kolme viikkoa oli kulunut siitä kuin hän jätti kabbalistan luolan. Tähän asti hän ei ollut kohdannut ketään inhimillistä olentoa. Erämaa kävi vähemmän kuivaksi. Niukka kasvillisuus nousi höysteisemmästä maasta; lakea muuttui törmäiseksi; metsäkasvien haju virkistyi hänen aistejaan, ja hänen silmiänsä ilahutti joka puvultaan loistava, kulkeva lintu – pilgrimi niinkuin hän itse, mutta iloisempi.

Ennen pitkää näkyi vehmasto soreita palmupuita, näkyivät näitten pitkät, hoikat varret ja notkistuvat höyhenlatvat, hiukeavina ja ihanina. Yliympäri vihantava nurmi hohti ikäänkuin smaragdi: hopeiset virrat vuotivat solisevasta, likeisesta lähteestä, kiertäen valkoisia vöitönsä vaaleanviheriäiseen kenttään. Vehmastosta kuului kyyhkyisten

hellä laulu, ja suuret joukot iloisia ja kimaltavia perhosia,
lehahdellen kirjavan läikkyvillä siivillänsä, tanssivat pelottomina
kirkkaassa ilmassa. Kaunis ja vilpas kosteikko!

II

Tässä armaassa turvapaikassa Alroy lepäsi kaksi päivää, elättäen itseänsä tuoreilla taateleilla ja juoden raikasta vettä. Mielellään hän olisi kauemmin viipynyt, eikä hän ollut oikein arvannut edellisiä ponnistuksiansa ennen kuin hän asettui lähteelle. Mutta hänen suuren toimitettavansa muisto saatti hänet rauhattomaksi ja vahvasti häntä niitten kärsimysten suhteen, jotka vielä odottivat häntä.

Hän lähti kosteikosta ja toisen päivän valjetessa hän ihmeeksensä näki heikosti, mutta selvään, avaran kaupungin valleինensa, torneinensa kangastavan kaukaiselta ilman rannalta. Tästä odottamattomasta näystä virkistyneenä jatkoi hän matkaansa monta tuntia päivän-nousun jälkeen. Peräti uupuneena etsi hän viimein suojaa raukaisevasta kuumuudesta jonkun Moslemin pyhimyksen hävinneessä hautarakennuksessa. Auringon laskiessa alkoi hän uudestaan kulkea, ja aamun tullen havaitsi hän itsensä olevan muutamien penikulmien päässä kaupungista. Hän pysähtyi ja odotti levottomuudella, että joku asukas ilmaantuisi. Ei ketään näkynyt. Ei mitään ihmisparvia eikä ratsasjoukkoja vierinyt porteista ulos. Ei ainoatakaan inhimillistä olentoa, ei mikään kameli liikkunut likitienoilla.

Päivä oli aivan pitkälle ehtinyt, jotta pilgrimien olisi pitänyt seisahtua, mutta niin suuri oli hänen levottomuutensa, koska hän tahtoi päästä tuohon tuntemattomaan paikkaan ja tiedustella sen

äänettömyyden salaisia syitä, että hän ennen päivänlaskua astui sisään kaupungin portista.

Komea kaupunki, jonka rakennustapa oli hänelle outo, asetti hänen hämmästyneitten silmiensä eteen mahtavat raunionsa ja autioksi jääneen koreutensa; pitkät kadut reunustettuina palatseilla, joitten vähitellen alenevia, pulskeita pylväs-rivejä joku kaatunut varsi sieltä täältä katkaisi; laveat pihat, joita somat ja juhlalliset temppelit ja kalliit kylpemät ympäröitsivät, kaunistettuina harvoin nähdyillä mosaiki-teoksilla ja vielä kiiltäen muinoisesta kultauksesta; tuolla triumfi-kaari vielä ylpeänä särkynein friiseinensä, täällä graniti-obeliski täynnä kummallisia kirjaimia ja uljaasti yleten kukistuneen kumppaninsa vierestä; missä tyhjä ja raukeneva teateri, missä pitkä ja sievä vedenjohto, missä porphyripatsas, joka kerta kantoi sitä sankarin kuvaa, joka nyt makaa murentuneena sen juuressa – kaikki verhoffuna Idän illan lämpimään hämääseen.

Hän katseli ihmetellen tätä erinomaista ja lumoavaa näkymää. Mitä enemmän hän katseli, sitä enemmän hänen uuteliaisuutensa kasvoi. Hän hengitti raskaasti; hän liikkui eteenpäin innolla ja epäilyksellä. Toinen kumma seurasi toistansa. Jokainen kadun kulma toi näkyviin uutta hiljaista ja juhlallista komeutta. Hänen askeltonsä kaikku täytti hänen kammolla. Hän katseli ympärillensä säikähtyneenä, hänen sydäntänsä tykytti ja hänen muotonsa muuttui. Kaikkialla äänettömyyttä: yksinänsä Hebrealaisten ruhtinas seisoi keskellä Makedonian sotapäällikköjen jaloja teoksia. Valtakunnat ja hallitsiasuvut

kukistuvat ja katoavat; uljaat pääkaupungit käyvät autioiksi, voitokkaat kuningaskunnat erämaaksi; mutta Israel säilyy vielä, vielä hengittää muinaisten kuninkaitten jälkeinen keskellä näitä muhkeita raunioita, eikä ikuinen aurinko koskaan nouse yhä pysyvän Jerusalemin torneja kultaamatta. Yksi sana, yksi teko, yksi ainoa päivä, yksi ainoa mies, ja me olemme kansakunta.

Huuto! hän kääntyy, häneen on karattu kiinni; neljä saaliinhimoista kurdilaista rosvoa tarttuu häneen ja sitoo hänen.

III

Rosvot jouduttivat vankiansa pitkin yhtä katuä, joka näytti olleen kaupungin etevin kulkurata. Lähellä sen päätä he poikkesivat vähäisen jonialaisen temppelin ohitse ja kiiveten muutamien kaatuneitten pylväitten ylitse saapuivat semmoiseen kaupungin-osaan, joka näytti enemmän rappeutuneelta kuin se, jonon Alroy oli ensiksi tullut. Heidän tiensä oli kapea ja tuon tuostakin tukossa; yltympäriltä näkyi semmoisen hävityksen merkkejä, jota ei kaupungin ulkopuolella oleva saattanut ollenkaan arvata.

Idän ihana, mutta lyhyt-aikainen hämära valui nopeasti pois; tumma, purppuravärinen hohde astui ruusunpunaisen ruskon sijaan; kaukaiset tornit kohosivat mustina, mutta selvästi, puhtaasen ja pimenevään ilmaan, ja kuu, joka Alroy'n ensiksi kaupungin tullessa pilkisteli taivaalta niinkuin vähäinen valkoinen pilvi, kumotti nyt pettävällä valollansa.

Yhtäkkiä äärettömän suuri rakennus ilmestyi heidän eteensä. Se oli soikea, holvikaarilla katettu ja nähtävästi varsin hävinnyt. Mahdottoman iso, säännötön, polveileva halkeama ulottui laelta miltei perustaan asti ja melkeinpä eroitti pois sen puolen, jota kohden Alroy ja hänen saattajansa nyt lähestyivät.

Kavuttuansa ylös tukevan muurin jäännöksiä myöten, rosvot ja heidän vankinsa astuivat alas avaraan amfiteateriin, joka varjokkaassa, tulvailevassa kuutamassa näytti vielä avarammalta.

Täällä nähtiin joukottain ihmisiä, hevosia ja kameleja. Perimpänä istui tai venyi matoilla ja vaipoilla lukuisa seurue, pitäen yksinkertaisia, mutta iloisia kemuja. Heidän vieresssänsä paloi valkea; tämän punaiset, häilyvät liekit yhtyivät kuun vaaleihin, vakaviin säteisin ja loivat heiskuvan valon heidän tuimille kasvoillensa, heidän kiiltäviin aseisinsa, heidän puuhkeille puvuillensa ja shaalikääreisiin päihinsä.

"Salatiedustelia°, huudahtivat vangitsiat, kun he veivät Alroy'n joukon päällikön eteen.

"Hirtä hänet°, vastasi päällikkö eikä edes katsonut ylös.

"Tämä viini, suuri Scherirah, on oivallista taikka minä en ole oikea mahomettilainen", lausui joku etevämpi rosvo; "mutta sinä olet liian julma; minä vihaan tätä jyrkkämäistä rangaistusta. Kiduttakaamme häntä ensiksi vähän ja pusertakaamme hänestä muutamia hyödyllisiä tietoja."

"Olkoon mieltäsi myöten, Kisloch", sanoi Scherirah; "se huvittanee meitä. Mies, mistä sinä tulet? Hän ei voi vastata. Varmaan salatiedustelia. Hirtä hänet."

Vangitsiat hellittivät puoleksi köyttä, jolla Alroy oli sidottu, käyttääksensä sitä toiseen tarkoitukseen, kun joku Scherirah'n uhkeista kumppaneista keskeytti heidät.

"Salatiedusteliat vastaavat aina, arvoisa päällikkö. Pikemmin hän on valhepukuinen kauppamies."

"Joka salaa kuljettaa tavaraa", lisäsi Kisloch; "tuommoisista yksinkertaisista vaatteista löytää usein kalliita kaluja. Parempi, että tutkimme häntä."

"Niin! tutkikaat häntä", lausui Scherirah karkealla, raa'alla äänellänsä; "tehkäät tahtonne, kun vaan annatte viinileilin minulle. Tämä Kreikan viini on verraton saalis. Pitäkää valkea vireillä, pojat. Nukutteko te? Ja nyt saa Kisloch, joka vihaa julmuutta, paistaa hänen, jos mieli tekee."

Rosvot hankkivat vankia riisumaan. "Ystävät, ystävät!" huudahti Alroy, "sillä ei löydy mitään syytä, miks'ette olisi ystäviä, säästäkää minua, säästäkää minua. Minä olen köyhä, minä olen nuori, minä olen viaton. Minä en ole mikään salatiedustelia eikä kauppamies. Minulla ei ole mitään erinäisiä vehkeitä eikä minkäänlaista rikkautta. Minä olen pilgrimi."

"Ilmeinen salatiedustelia", huudahti Scherirah; "he ovat aina pilgrimejä."

"Hän puhuu liian hyvin, ei hän puhu totta", arveli Kisloch.

"Kaikki puheliaat ovat valehtelijoita", lausui Scherirah.

"Senpä vuoksi Kisloch on puheliain koko seurassamme."

"Pilkanteko pidoissa käynee kiroukseksi kentällä", vastasi Kisloch.

"Joutavia!" huudahti Scherirah. "Veikkoset, miksi viivytte? Tutkikaat vankia, minä sanon!"

He astuivat esiin, he tarttuivat häneen. Turhaan hän ponnisti vastaan.

"Päällikkö" huudahti joku joukosta, "hänellä on juveli rinnallansa!"

"Sanoinhan minä sen", lisäsi kolmas rosvo.

"Anna se minulle", lausui Scherirah.

Mutta joutuen epätoivoon, kun hän ajatteli, että hän kadottaisi talismaninsa, muistellen Jabasterin käskyjä ja yliluonnollisen rohkeuden innossa Alroy kiskaisi itsensä irti katsastelijoistansa ja siepaten kekäleén valkeasta torjui heitä päältänsä.

"Pojassa on ryhtiä", sanoi Scherirah tyvenesti. "Paha vaan, että hän saa maksaa sen hengellänsä."

"Uljas päällikkö", huudahti Alroy, "kuule minua silmänräpäys! Minä olen pilgrimi, köyhempi kuin kerjäläinen. Juveli, josta he puhuvat, on pyhä emblemi, mitätön teille, minulle arvaamattoman kallis, semmoinen kalu, josta en eläessäni luovu. Te ette pidä minun hengelläni väliä. Varokaat omaanne. Ensimmäinen, joka lähestyy, kuolee. Minä rukoilen sinua nöyrästi, johdattaja, laske minut menemään."

"Tapa hänet!" vastasi Scherirah.

"Pistä hänet kuoliaaksi!" sanoi Kisloch.

"Anna minulle juveli", lausui kolmas rosvo.

"Davidin Jumala nyt olkoon turvanani!" huudahti Alroy.

"Hän on Hebrealainen, hän en Hebrealainen", lausui Scherirah hypäten seisaalleen. "Säästäkää häntä! minun äitini oli Juutalainen."

Ahdistajilta vaipuivat kädet ja he vetäytyivät muutamia askelia takaperin. Alroy yhä pysyi varoillansa.

"Urhoollinen pilgrimi", lausui Scherirah lauhkeammalla äänellä, kun hän lähestyi, "pyritkö sinä pyhään kaupunkiin?"

"Isieni kaupunkiin."

"Vaarallinen matka. Ja mistäs tulet?"

"Hamadanista."

"Kauhean pitkä tie. Sinä tarvitset lepoa. Sinun nimesi?"

"David."

"David, sinä olet ystävien parissa. Viivy ja virvoita itseäsi rauhassa. Sinä epäilet. Älä pelkää! Äitini muisto on semmoinen loihtu, joka aina muuttaa minun!" Scherirah paljasti tikarinsa, pisti sillä käsivarteensa ja heittäen aseensa pois ojensi verta vuotavan jäsenen Alroy'lle. Vankeuden Ruhtinas koski avointa suonta huulillansa.

"Minun uskollisuuteni on nyt taattu", lausui rosvo; "minä en voi koskaan pettää sitä, jonka suonissa oma vereni juoksee." Näin sanoen hän vei Alroy'n sille matolle, jolla hän itse lepäsi.

IV

"Syökää, David", sanoi Scherirah.

"Minä tahdon syödä leipää", vastasi Alroy.

"Kuinka, onko sinulla nykyisin ollut niin paljon lihaa tarjona, että halveksit tätä makusaa metsäkaurista, jonka tänä aamuna tapoin omalla keihäälläni? Tämä ruoka kelpaisi kalifeille."

"Antakaat kuitenkin minulle leipää."

"No! kyllä, jos niin tahdot. Mutta ihmeellistä on, että joku voi katsoa leipää paremmaksi kuin lihaa, vieläpä tämmöistä lihaa."

"Tuhannet kiitokset, kunnon Scherirah; mutta meidän kansaltamme on metsäkauriin liha kielletty. Se on saastainen eläin. Sen on jalka kaksisorkkainen."

"Minä olen kuullut näistä asioista", vastasi Scherirah miettivän muodolla. Äitini oli Juutalainen ja isäni Kurdilainen. Olipa heistä kumpi hyvänsä oikeassa, minä toivon, että pääsen autuaaksi."

"Löytyy vaan yksi Jumala ja Mahomet on hänen profeettansa!" huudahti Kisloch; "vaikka minä juon viiniä. Saas tästä Hebrealainen."

"Niin minäkin luulen", lausui kolmas rosvo. "Minun isäni oli Guebriläinen ja uhrasi omaisuutensa uskontonsa hyväksi; ja seuraus siitä on se, että hänen poikansa ei saanut kumpaakaan."

"Mitä minuun tulee", sanoi neljäs rosvo, jolla oli kovin musta iho ja erittäin pikkuiset, kirkkaat silmät, "minä olen Indialainen

ja uskon tuohon isoon kultaiseen rubinisilmäiseen kuvaan Delhin temppelissä."

"Minulla ei ole mitään uskontoa", tunnusti pitkä, punaisella turbanilla varustettu neekeri, irvistellen valkoisia hampaitansa; "heillä ei ole minun maassani mitään semmoista; mutta jos minä olisin ennen kuullut sinun jumalastasi, Kalidas, olisin uskonut häneen."

"Melkeinpä soisin, että olisin ollut Juutalainen", huudahti Scherirah ajatuksissaan. "äitini oli hyvä nainen."

"Juutalaiset ovat hyvin rikkaita", arveli kolmas rosvo.

"Kun tulet Jerusalemiin, David, saat nähdä kristityitä", jatkoi Scherirah.

"Nuot kiroitut giaurit", huudahti Kisloch, "me olemme kaikki heitä vastaan."

"Valkein kasvoinensa", lausui neekeri.

"Ja sinisin silmineen", lisäsi Indialainen.

"Mitä sopii vaatia semmoisilta ihmisiltä, jotka elävät sellaisessa maassa, jossa ei ole mitään aurinkoa", muistutti Guebriläinen.

V

Alroy heräsi, kun oli noin kaksi tuntia sydän-yöstä kulunut. Hänen kumppaninsa olivat vaipuneet sitkeään uneen. Kuu oli kadonnut, valkea oli sammunut, ainoastaan vähäisen punaista tuhkaa oli jälillä; mustat, sakeat varjot peittivät amfiteaterin. Hän nousi ja astui varovasti nukkuvien rosvojen ylitse. Hän ei oikeastaan ollut mikään vanki; mutta kuka voi luottaa näitten laittomain miesten oikkuihin? Huomenna hän olisi ehkä heidän orjansa taikka toverina jollakin ryöstöretkellä, joka peräyttäisi hänen askeleensa melkein Kaukasoon tai Hamadaniin asti. Hänen oli mahdoton vastustaa haluansa päästä vapaaksi. Hän kiipesi luhistunutta vallia ylöspäin, astui alas sille kaarteiselle polulle, joka johdatti jonialaisen temppelin luo, joka osotti hänelle tietä niinkuin tulitorni, kiirehti eteenpäin hiljaisia ja tähtivaloisia katuja myöten, saapui isolle portille ja riensi kerta vielä erämaahan.

Epämääräinen pelko, että häntä ajettiin takaa, saatti hänen levähtämättä jatkamaan matkaansa monta tuntia. Erämaa kävi jälleen santaiseksi, kuumuus eneni. Tuuli, joka näillä hieta-aavoilla puhaltelee ja varhain keväällä usein hajahtaa suloiselle aromatillisista kasveista, laantui kokonaan. Vaaleankeltainen loiste levisi taivaalle. Kammottava äänettämyys kaikkialla luonnossa; yksin hyönteisetkin olivat ääneti. Ensi kerran Alroy pilgrimi-retkellään tuns i sydämessään synkkää toivottomuutta.

Hänen jänteveytyensä näytti äkkiä poikenneen hänestä. Hieno, lämmin tuuli nousi ja painoi hänen huulilleen myrkyllisiä suudelmiansa ja vaivutti hänen ruumistansa turmiokkailla syleilemisillään. Hänen päätänsä ja jäseniänsä rasitti nukuttava tunto, kauheampi kuin hänen tuskansa; hänen silmiänsä huikaisi, hänen kielensä paisui. Turhaan hän katseli apua ympäriltänsä, turhaan väänteli hermottomia käsiänsä ja ojensi niitä tylyä taivasta kohden. Jano teki hänen miltei mielettömäksi. Erämaan rajattomat rannat katosivat näkyvistä, ja kesken kaikkia kärsimisiänsä onneton uhri näki ympärillensä kirkkaat, kiitävät virrat – petollisen kangastuksen vilahtavat vedet!

Aurinko kävi veripunaiseksi, taivas tummentui, hiekka tuiskui rajusti, ja vaikeroiva tuuli alkoi vonkua, puuskaton yhä polttavampaa, yhä tuhoisempaa lämmintänsä. Pilgrimi ei voinut kauemmin kestää. Usko, rohkeus, luottamus poistuivat samalla kuin hänen puuttuvat voimansa. Hän ei taistellut enää kohtaloansa vastaan, hän heittäytyi epätoivoon ja kuolemaan. Hän notkisti toista polveansa, pää alaspäin painettuna, tukien itseänsä vapisevalla kädellään, ja sitten, haikistuneena rauenneista yrityksistä ja menneistä mieliteoista, nostaen kasvojansa ja kättänsä taivasta kohden, hän näin lausui elementeille palavat jäähyväisensä.

"Voi elämä, jota kerta pidin raskaana vaivana, minä tunnen nyt sinun suloutesi! Jää hyvästi, oi elämä, jääkää hyvästi suuret päätökseni ja ylpeä vakuutukseni ikuisesta maineesta. Minun päiväni, lyhyet, mitättömät päiväni uppoavat entisyyteen;

ja kuolema, jota vastaan taistelen, tuo kauhea kuolema, pidättää minua näillä autiomailla. Voi sisareni, jospa sinun äänesi vaan voisi kuiskuttaa minun korvaani yhden ainoan rakkauden sanan; jospa vaan sinun lempeä, kirkas katsantosi edes tuokioksi kohtaisi himmentyneitä, sammuvia silmiäni, ei tuskani tuntuisi miltään. Jää Miriam! sydämeni on sinun luonasi suihkulähteemme reunalla. Turmion tuuli, kannan hänelle viimeiset sanani, siunaukseni. Ja te myöskin, ystäväni, joitten liian laiminlyötyä rakkautta nyt muistelen, jääkääthän hyvästi! Jää hyvästi, heimolaiseni, jää hyvästi armas kotini ja Hamadanin tyvenet, varjokkaat lehdot! Jää hyvästi Jabaster ja se mahtava tiede, jossa sinä olit opettajana ja minä oppilaana! Talismanisi tykkii minun uskollisella rinnallani. Vihantava maa ja kultainen aurinko ja kaikki ne ihanat ja mainiot näyt, joita te niin hellästi ja runsaasti jakelette ajattelemattomille ihmisille, jääkääthän hyvästi! Minä kuolen erämaahan – se on katkeraa. Ei enään, ei, ei milloinkaan enää toivokas päivä minulle koita eikä raikas tuuli nouse terveyttä ja iloa tuottavilla siivillänsä. Taivas ja maa, vesi ja ilma, valittu kansani ja vanha uskoni, jääkääthän hyvästi! Ja sinä, sinäkin, sieluni kaupunki, minä en voi nimittää sinua, näkemättä jäänyt Jerusalemi —"

Kesken myrskyn ärjynää maan povi kohosi ja aukeni, pikaiset hiekkapatsaat täyttivät vaaleankeltaista taivasta kohden ja riensivät uhriensa päin. Tässä yleisen kaoksen tohinassa synkkä pimeys laskeusi erämaahan.

VIIDES OSA

I

"Nyt meidän kauhea matkamme on päätetty, nyt erämaan vaivat ovat ohitse. Leveänä vierii virta viheriäin ja palmukkaitten äyräitten välitse ja tarjoo pian väsyneille jäsenillemme semmoisia kylpyjä, joita kalifit eivät voi ostaa. Allah-illah. Allah-hu. Allah-illah, Allah-hu."

"Miekkoinen se, joka nyt tuopi muassaan relikin profeettamme hautakammiosta, miekkoinen se, joka nyt levittää katseltavaksi kaukaisten markkinain aarteet, hämärän Idän juvelit ja loittosan Samarkandin silkkikankaat. Allah-illah, Allah-hu. Allah-illah, Allah-hu."

"Hänelle pyhä moskea on toivottava onnea juhlallisella ja syvällä kunnioituksella, häntä vireä Bezestein on vastaanottava luottavaisella hymyllä. Hurskas kauppias, peri nyt työsi kaksinkertainen voitto. Allah-illah, Allah-hu. Allah-illah, Allah-hu."

"Kameli säikähtää, Abdallah! Katso, tuossa on jotakin tiellä."

"Pyhän kiven kautta, kuollut ihminen. Mies raukka! Ei pitäisi koskaan jalkaisin tehdä pilgrimi-matkoja. Minä vihaan heidän nöyrää jumalanpelkoansa. Kannusta kameliasi, niin se menee ruumiin sivutse."

"Profeetta saarnaa armeliaisuutta, Abdallah. Hän on suosinut yrittystäni, ja minä tahdon noudattaa hänen käskyänsä. Katso, onko hän aivan kuollut."

Se oli karavani Mekasta, joka palasi Bagdadiin. Pilgrimit olivat päiväyksen päässä Eufratista ja tervehtivät riemulaululla tuloansa hedelmällisille seuduille. Niin etäältä, kuin silmä kannatti, heidän kiertelevän kulkueensa pitkä rivi ulottui halki erämaan, tuhansittain suistettuja kameleja, kuormitettuina kauppakaluilla ja jokaisen parven etupäässä joku kookkaampi juhta, johdattaen helkkivin tiukuineen ratsasmiesten ryhmiä ja useita kantoistuimia; kaikki pilgrimit varustettuina aseilla kiireestä kantapäähän; etumaisena nähtiin vahva osasto seldshukilaista hevosväkeä, ja jälkijoukkoa puolusti kurdilainen heimokunta, joka oli ottanut varjellaksensa näitä hurskaita matkustajia heidän retkellänsä Kurdistanin läpitse.

Abdallah oli hyväntekeväisen kauppamiehen Alin lempiorja. Totellen isäntänsä tahtoa astui hän vastahakoisesti kamelinsa selästä ja tutki Alroy'n hengettömältä näyttävää ruumista.

"Joku Kurdilainen, puvusta päättäen", huudahti Abdallah nauraen pilkallisesti, "mitä hän täällä toimittaa?"

"Nuot eivät ole Kurdilaisen kasvot", vastasi Ali, "kenties joku pilgrimi vuorilta?"

"Mikä hyvänsä hän lienee, hän on kuollut", väitti orja; "epäilemättä joku kirottu giauri."

"Jumala on suuri", lausui Ali, "hän hengittää; hänen kauhtanansa rintapuoli kohosi."

"Tuuli se oli", sanoi Abdallah.

"Se oli ihmissydämen huokaus", intti Ali.

Useat pilgrimit, jotka olivat astuneet maahan, kokoontuivat nyt heidän ympärillensä.

"Minä olen Hakim", ilmoitti joku arvokas Armenialainen.

"Minä koettelen hänen suontansa; se on heikko, mutta se tykyttää."

"Löytyy ainoastaan yksi Jumala", huudahti Ali.

"Ja Mahomet on hänen profeettansa", vastasi Abdallah. "Sinä et usko häneen, sinä uskon Armenialainen."

"Minä olen Hakim", toisti arvokas Armenialainen. "Vaikka minä olen uskon, Jumala on tehnyt minun kykeneväksi oikea-uskoisia parantamaan. Kunnioitettava Ali, luota minuun, poika virvonnee."

"Hakim, sinä olet lukeva omia dirhemejäsi, jos hän hengittää divanillani Bagdadissa", vastasi Ali; "minä olen mieltynyt poikaan. Jumala on lähettänyt hänen minulle. Hän saa kantaa varvaskenkiäni."

"Anna minulle kameli, ja minä pelastan hänen."

"Meillä ei ole mitään kantelia", lausui palvelia.

"Kävele, Abdallah", sanoi isäntä.

"Pitääkö oikea-uskoisen kävellä, että Kurdilaisen henki säilyisi? Herra varvaskengän-kantaja saa vastata tästä, jos vielä on mitään makeutta selkäsaunassa", jupisi Abdallah.

Armenialainen iski Alroy'lta suonta; veri juoksi hitaasti, mutta tasaisesti. Vankeuden Ruhtinas avasi silmänsä.

"Löytyy vaan yksi Jumala", huudahti Ali.

"Paha silmä kohdatkoon häntä!" mutisi Abdallah. Armenialainen otti virkistyttäviä rohtoja povestansa ja vuodatti niitä voipuneen suuhun. Veri alkoi liikkua alttiimmin.

"Hän jää henkiin, arvoisa kauppias", lausui lääkäri.

"Ja Mahomet on hänen profeettansa", jatkoi Ali.

"Mekkan kiven kautta, minä luulen, että hän on Juutalainen", huusi riemuten Abdallah.

"Se koira!" huudahti Ali.

"Hyi!" sanoi joku neekeri-orja, inholla vetäytyen takaisin.

"Hän kuolkoon", lausui kristitty lääkäri eikä edes sitonut hänen suontansa.

"Ja tulkoon kirotuksi", lisäsi Abdallah nousten jälleen kamelinsa selkään.

Seurue jatkoi matkaansa, karavani eteni. Kurdilainen hevosestämies ratsasti esiin. Hän pidätti hevostansa, kun hän kulki Alroy'n ohitse, josta veri juoksi kuiviin.

"Mikä kunniaton orja on haavoittanut yhden heimokuntalaiseni?"

Kurdilainen hypähti ratsunsa selästä, repäisi liuskan sinisestä paidastansa, tukotti haavan ja kantoi onnettoman Alroy'n jalkaväen luo.

Erämaa loppui, karavani joutui lavealle, mutta viljavalle tasangolle. Tämän äärimmäisestä päästä siinsi pitkä, lainehtiva sarja palmupuita. Etujoukko huudahti riemusta, heilutti pitkiä heitokeihäitensä ilmassa ja sälisti lujalla rymäkällä

käyräsapeleitansa vähäisiin, ympyriäisiin rautakilpiinsä. Kaikki silmät loistivat, kaikki kädet nostettiin, kaikki äänet raikkuivat paitsi niitten, joita tämä huima ilo oli tukahuttamallansa. Kuukausia erämaan helteessä kuljettuaan he näkivät suuren Eufraatin.

Leveänä ja vankkana ja komeana ja tyynenä mahtava virta vyöryi kauniin ja kasvuisan maiseman läpitse. Virvoittava tuuli nousi sen helmasta. Kaikissa tuntui tämän elähyttävä vaikutus. Sairaat parantuivat, toivottomat rohkaisivat mielensä, terveet ja ilomieliset purskahtivat äänekkääsen nauruun, hypähtivät kameliensa selästä ja syleilivät lemuavaa maata taikka riehuen uudistuneista voimistansa ratsastivat täyttä laukkaa lakean yli ja heittivät irroitettut keihäänsä ilmaan ikäänkuin näyttääkseen, etteivät kärsimiset eikä ponnistukset olleet vieneet heiltä sitä taitoa ja tarmoa, jota paitsi heidän ei olisi käynyt astua jälleen vähemmän uskaliaitten veljiensä asuntoihin.

Karavani seisahdtti lavean virran partaille, joka nyt hohti viileässä auringonlaskussa. Leiri oli asetettu, tasanko välkkyi teltoista. Polvillensa langettuaan kamelit nähtiin parvittain kyykistyneinä, suuret kasat kauppatavaroita vieressä. Valjaista päästetyt hevoset juoksivat hirnuen ympäri lakeaa, iloisesti pudistaen päätänsä ja piehtaroiden oudoilla laitumilla. Levittäen mattojansa ja kumartaen Mekkaa päin pilgrimit toimittivat iltarukouksiansa. Harvoin hartaammin kiitosta lausuttiin. He nousivat: mitkä heittäysivät virtaan, mitkä sytyttivät lamppuja, mitkä jauhoivat kahvia. Isot joukot hymyileviä maan-asukkaita

saapuivat tuoden vereksiä ruokavaroja, halullisina käymään näin suruttomiin sydämiin ja täysinäisiin kukkaroihin käsiksi. Tämä oli yksi semmoinen tilaisuus, jolloin itämaalaisen tavallinen yksivakaisuus katoa. Myöhäiseen yöhön soiton helinä ja nauravien huudot kuuluivat kimaltelevan joen reunoilta; myöhäiseen yöhön olisi voinut ihastuneena kuunnella tarinoitsiain vallattomia kertomuksia taikka viehättyneenä katsella tanssiattarien vielä vallattomampia ruumiin-liikenteitä.

II

Bagdadin suuri basaari tarjosi päivää jälkeen karavanin tulon kuin vilkkaan ja loistavan näyn. Kaikki maailman harvinaiset ja kalliit tuotteet olivat kootut tälle kuuluisalle torille! Kashmirin shaleja ja Syrian silkkejä, Afrikan norsunluuta ja strutsinsulkia ja kultaa, Indian juveleja, Egyptin talismaneja, Persian hajuvoiteita ja käsikirjoituksia, Arabian höysteitä ja pihkaa, pulskeita hevosia, vielä pulskeampia orjia, sopelivaippoja, kärpän-nahkaisia turkkeja, sota-asuja, yhtä erinomaisia komeuden kuin kelvollisuuden puolesta, harvinaisia eläimiä, vielä harvinaisempia lintuja, sinisiä apinoita hopeisissa kaulavöissä, valkoisia metsäkauriita kultaisilla kytkeillä, vinttikoiria, riikinkukkoja, vähäisiä papukaijoja. Ja joka paikassa outoja ja hyöriä ja virkoisia ihmisjoukkoja; kaikkien kansojen ja uskojen ja ilman-alojen edustajia: hekumallisia ja ylpeitä Turkkilaisia, sieviä ja sukevia Arabialaisia, Hebrealaisia mustin lakkineen ja levottomin kasvoinensa; Armenian kristittyjä tummilla, löyhyvillä vaatteillansa, leppeällä käytöksellään ja tyvenellä katsannollansa. Tuolla rehenteli hilpeä, teeskenteleväinen ja hempeä Persialainen; täällä Cirkassialainen heiskaroitsi pitkin hiuksinensa ja rengaspantsarineen. Kaunis ja valkeaverinen Georgialainen sysääntyi mustanpintaista Dongolan tai Sennaarin kauppiasta vastaan.

Noilla pitkällä, soukilla, kaaritetuilla ja väärillä basaarin

kaduilla, joitten kumpaakin puolta kauppakaluilla täytetyt kojut reunustivat, kaikki oli puuhaa, ostoa ja vaihtoa. Joku kulkia lähestyi, joka nähtävästi ei ollut tavallista säätyluokkaa. Kaksi paagia astui hänen edessään, somanmuotoisia georgialaisia poikia, puettuina karmosinipunaisiin vaatteisiin ja samanväriseen lakkiin, joka liittyi tively päähän ja josta pitkät kultaiset tyyhteet riippuivat. Toinen kantoi sinistä samettikukkaroa, toinen ha'assa olevaa, kallis-siteistä kirjaa. Neljä aseellista juoksulaista seurasi isäntäänsä, joka ratsasti paagien perässä maidonkarvaisella muulilla. Hän oli keski-ikäinen mies ja erinomaisen kaunis. Hänen väljät vaatteensa peittivät ainoan vian hänen ruumiinluonnossaan, vartalon, jota hemmotteleminen oli saattanut ehkä liian reheväksi. Hänen silmänsä olivat isot ja lempeät ja mustat; hänen nenänsä oli komea, vaikka vionon kaareva; hänen suunsa oli pieni ja kaunis; hänen huulensa mehukkaat ja punaiset; hänen hampaansa säännölliset ja häikäisevän valkeat. Hänen pikimusta partansa valui alas, vaikkei aivan pitkälle, soreissa ja luonnollisissa kiharoissa ja oli runsaasti hajustettu; hienot viikset varjostivat hänen ylihuultansa, mutta ei minkään poskiparran ollut sallittu estää näkyvistä hänen soikeain kasvojensa ja muhkean ihonsa muotoa ja hohtoa. Ylimalkain lihallisuus kenties liiaksi ilmestyi vieraan katsannossa; mutta hänen himokkaat silmänsä valoivat neroa ja viekkaus väijyi tuolta kievaalta huulelta. Ratsastajan puku oli erittäin komea. Hänen turbaninsa, joksi tulipunainen kashmirishaali oli kääritty, oli hyvin leveä ja, peittäen puoleksi hänen valkeaa otsaansa,

enseni erilaisuudellansa toisen puolen loistavaa korkeutta. Hänen alustakkinsa oli valkoisesta Damaskon silkistä ja aivan kankea hopea-ommeluksista. Sitä ympäröitsi Brusan kultakankaasta tehty vyö, johon oli pistetty tikari, jonka kahvasta timantit ja rubinit leimuilivat. Hänen avara viittansa oli karmosini-värisestä verasta. Hänen valkoiset kätensä välkkyivät sormuksista, ja kiiltävät kalliit kivet riippuivat hänen korvissaan.

"Kuka tuo on?" kysyi joku Egyptin kauppamies matalalla äänellä siltä rihkamanmyyjältä, jonka kankaita hän paraikaa katseli.

"Se on herra Honain", vastasi rihkamanmyyjä.

"Ja mikä mies hän on?" jatkoi Egyptiläinen, "onko hän kalifin poika?"

"Mitä vielä! paljoa korkeampi herra – hänen lääkäriinsä."

Valkoinen muuli pysähtyi juuri sen kojun luo, jossa tämä keskustelu tapahtui. Paagit seisahtuivat ja asettuivat kummallekin puolelle isäntäänsä – juoksulaiset torjuivat väentunkoa.

"Kauppias", lausui Honain suloisella, lempeällä hymyllä ja sointusalla äänellä, "kauppias, saitko minulle, mitä tilasin?"

"Löytyy vaan yksi Jumala", vastasi rihkamanmyyjä, joka oli tuo hyväntekeväinen Ali, "ja Mahomet on hänen profeettansa. Minulla oli onni, teidän korkeutenne, sillä minä tapasin Aleppossa tuon kirotn giaurin, josta minä puhuin, ja katso, se, mitä halasit, on tässä." Näin puhuen Ali otti esiin useita kreikkalaisia käsikirjoituksia ja tarjosi niitä vieraallensa.

"Haa!" huudahti Honain sädehtivin silmin, "se on hyvä – niitten hinta?"

"Tuo uskon ei tahtonut myydä niitä vähempään kuin viiteensataan dirhemiin", vastasi Ali.

"Ibrahim, katso, että tämä arvoisa kauppias saa tuhat."

"Yhtä monta kiitosta, herra Honain."

Kalifin lääkäri kumarsi suosiollisesti.

"Astukaat eteenpäin, paagit", jatkoi Honain; "miksi tämä pidätys?"

Ibrahim, katso, että meidän on tie auki. Mitä tämä on?"

Joukko miehiä tuli esiin, vetäen muassaan yhtä nuorukaista, joka melkein uupumallansa vielä yksinänsä ponnisti kunnottomia vangitsioitansa vastaan.

"Kadi, kadi", huusi etumainen heistä, joka oli Abdallah, "viekäätkä hänet kadin tuo."

"Jalo herra", lausui nuorukainen, irroittaen itsensä äkkinäisellä nytkäyksellä vastustajiensa käsistä ja tarttuen Honainin viittaan, "minä olen viaton ja minulle on tehty vääryyttä. Minä anon apuasi."

"Kadi, kadi", huudahti Abdallah; "tuo konna on varastanut sormukseni – sen sormuksen, jonka uskollinen Fatimani antoi minulle häpäpäivänämme ja josta en tahtoisi erota, vaikka saisin kaikki isäntäni tavarat."

Nuorukainen piti vielä kiinni Honainin viitasta ja äänetönnä väsymyksestä loi häneen kauniit, rukoilevat silmänsä.

"Hiljaa!" Honain sanoi; "minä tahdon tuomita tässä asiassa."

"Herra Honain, herra Honain, kuunnelkaat herra Honainia!"

"Puhu, sinä riiteliä; mitä sinä nyt valitat?" kysyi Honain Abdallah'ita.

"Teidän korkeutenne", vastasi Abdallah surkealla äänellä, "minä olen teidän uskollisen palvelianne Alin orja: minun on ollut usein kunnia olla teidän korkeuttanne vartioimassa. Tämä nuori vintiö, ilkeä kerjäläinen, on ryöstänyt minulta, kun nukuin eräässä kahvilassa, yhden sormuksen; minulla on vieraita miehiä, että todella nukuin. Se on kallis smaragdi, teidän korkeutenne, ja kahta rakkaampi, koska se on lempilahja Fatimaltani. Ei mikään asia koko maailmassa olisi voinut luovuttaa minua siitä; ja niin, kun minä nukuin – tuossa on kolme rehellistä miestä, jotka voivat todistaa, että nukuin – tulee tämä pikkuinen kulkunuija, teidän armollinen korkeutenne, joka, sillä välin kuin hän on tarjoavinansa minulle kahvia, tarttuu sormeeni ja riistää pois tuon kalliin sormuksen, jota hän nyt pitää omissa viheliäisissä käpäliksissään eikä tahdo antaa minulle takaisin ilman selkäsaunatta."

"Abdallah on uskollinen orja, teidän korkeutenne, ja hadshi (pyhävaeltaja), virkki hänen isäntänsä Ali.

"Ja mitä sinä tähän sanot, poika?" Honain kysyi.

"Että hän on kavala konna, joka valehtelee niinkuin orjat ainakin."

"Jämeästi vastattu, mutta ehkä totta", lisäsi Honain.

"Sinäkö minua orjaksi sanot, sinä hirtehininen?" huudahti Abdallah; "kerronko minä sinulle, mikä sinä olet? Mutta,

teidän korkeutenne, älkäätkuunnelko häntä silmänräpäystäkään. Oikein häpeä on tuoda tuommoinen heittiö teidän eteenne; sillä pyhän kiven kautta, ja minä olen hadshi, minä varon vähäisen, että hän on Juutalainen."

Honain kävi vähän vaaleaksi ja puri huultansa. Häntä ehkä harmitti, kun hän oli aivan julkisesti ryhtynyt niin inhotun olennon kuin Hebrealaisen asiaan, mutta hänen mielensä ei tehnyt jättää sitä, jota hän tuokio takaperin oli päättänyt auttaa, ja hän kysyi nuorukaiselta, mistä hän oli sormuksen saanut.

"Minun rakkahin ystäväni antoi sen minulle, kun minä ensin aloitin sitä vaivalloista pyhävaellusta, jota en vielä ole päättänyt. Ei ole kuin yksi henkilö koko maailmassa, paitsi antaja, jolle tahtoisin antaa sen, ja tämän henkilön kanssa minä en ole tuttu. Kaikki nämät näyttänevät epäiltävältä, mutta kaikki on totta. Ainoastaan totuus tukee minua. Minä olen avuton ja ilman ystäviä; mutta minä en ole mikään kerjäläinen eivätkä mitkään kärsimiset voisi minua semmoiseksi muuttaa. Havaiten itseni moninaisista syistä peräti voipuneeksi, menin eräasen kahvilaan ja laskeusin alas, kukaties kuolemaan. Minä en saanut unta, vaikka minun silmäni olivat ummistetut, eikä mikään olisi voinut herättää minua siitä vavahtelevasta huumesta, jota minä luulin kuolemaksi, paitsi tämä ryöstäjä, joka ei malttanut odottaa siksi kuin kuolema olisi antanut hänen rauhassa anastaa juvelin, jota pidän kalliimpana kuin henkeäni."

"Näytä se minulle."

Nuorukainen nosti ylös kättänsä Honainia päin, joka koetti

hänen suontansa, ja sitten veti pois sormuksen.

"Voi Fatimani!" huudahti Abdallah.

"Hiljaa!" lausui Honain. "Paagi, kutsu joku juvelikauppias tänne."

Honain katseli hyvin tarkasti sormusta. Joko hän oli heikkonäköinen taikka ehkä katetun basaarin petollinen valo häntä helposti sitä tutkimasta, ainakin hän kohotti kättänsä otsallensa ja muutaman silmänräpäyksen hänen kasvonsa olivat peitossa.

Juvelikauppias saapui paikalle ja, painaen kättänsä sydäntänsä vastaan, kumarsi Honainia.

"Sano tämän sormuksen hinta", lausui Honain matalalla äänellä.

Juvelikauppias otti sormuksen, katseli sitä joka taholta tarkastavalla silmällä, piti sitä päivää vastaan, koetteli sitä kielellänsä, käänsi sitä monta kertaa ja vakuutti viimein, ettei hän voisi myydä semmoista sormusta vähempään kuin tuhanteen dirhemiin.

"Olkoonpa oikeus teillä kummalla hyvänsä", sanoi Honain Abdallah'lle, "tahdotko luopua tästä sormuksesta, jos saat tuhat dirhemiä?"

"Aivan mieluisasti", vastasi Abdallah.

"Ja sinä, poika, jos päätös kääntyy sinun eduksesi, myytkö sinä tämän sormuksen kahdenkertaiseen hintaan siitä mitä juvelikauppias määräsi?"

"Herrani, minä olen puhunut totta. Minä en voi myydä tätä sormusta, vaikka saisin kalifin palatsin."

"Totuus pääsi kerta voitolle", lausui Honain. "Poika, sormus on sinun; ja sinulle, sinä petturi", kääntyen Abdallah'n puoleen, "sinä valehtelia, varas ja panettelia! sinulle se pieksentö, jonka sinä määräsit tälle viattomalle pojalle. Ibrahim, katso, että hän saa viisisataa. Nuori pilgrimi, sinä et ole enään avuton eikä ilman ystäviä. Seuraa minua palatsiini."

III

Holvitettu huone oli isonlainen ja sievänsuhtainen. Monilukuiset, valkeasta ja viheriästä marmorista veistetyt pylväät kannattivat sen kattoa, joka oli koristettu viheriöillä korkokuvilla ja hopeisilla tähdillä. Kirjavan marmoripermannon keskeltä nousi suihkulähde, jonka vesi lankesi viheriään porfyrisäiliöön, ja tämän suihkulähteen vieressä Honain lepäsi hopeisella vuoteella.

Hän nosti silmänsä maalauksilla varustetusta kirjasta, joka oli kotvan aikaa kiinnittänyt hänen huomiotansa; hän taputti käsiänsä, ja nubialainen orja tuli esiin, joka, laskien käsivartensa ristiin rinnallensa, kumarsi äänetönnä isäntänsä edessä.

"Kuinka meidän hebrealaisen pojan laita on, Almaschar?"

"Isäntä, kuume ei ole palannut. Me annoimme hänelle lääkejuoman; hän nukkui monta tuntia ja on nyt herännyt, heikkona, mutta terveenä."

"Käske hänen nousta ja tulla minun luokseni."

Nubialainen poistui.

"Ei löydy mitään niin ihmeellistä kuin samantunteisuus", puhui kalifin lääkäri miettivällä muodolla itseksensä; "kaikki yhtyy tähän perus-aatteeseen, ja minä tunnustan, että tämä oppinut tohtori selittää sitä juurtajaksain ja hyvästi. Todestikin lukenut mies ja sujuva kynä; kuitenkin hän liiaksi uuttaa ainettansa. Hän on turhan tarkka. Havainto

opettaa meille enemmän kuin filosofian lauseet. Huimaa nuoruuttani ajattelemalla minä kokosin viisautta. Minä olen nähnyt niin paljon, että olen tauonnut kummastelemasta. Vaikka epäilisimme kuinka paljon tahansa, löytyy sentään jotakin salamyhkäistä, jota ei järkemme saata käsittää. Vaan emmepä kuitenkaan ole siitä kaukana. Minusta tuntuu välisti kuin yksi askel, yksi ainoa askel voisi tuottaa meille valoa. Tuossa sairaamme tulee. Ruusu on kadonnut hänen poskeltansa, ja hänen korkea otsansa on vaalea ja synkkä. Kuitenkin jalo muoto – mietinnön valta-istuin; ja himo asuu tuossa hiukeavassa silmässä. Minä en tiedä mistä syystä, mutta suuresti tämä turvatoin lapsi minua viehättää.

"Jalo vieras, kuinka sinä jaksat?"

"Aivan hyvin, herrani. Minä tulin kiittämään sinua kaikesta sinun hyvydestäsi. Ainoat kiitokseni ovat sanat, vieläpä liian heikot sanat; vaan kuitenkin orvon siunaus on aarre."

"Sinä olet siis orpo?"

"Minulla ei ole muuta isää kuin isiemme Jumala."

"Ja tämä Jumala on —"

"Israelin Jumala."

"Sen minä arvasin. Hän on semmoinen jumaluus, jota meidän kaikkien täytyy kunnioittaa; jos hän on se suuri Luoja, jota me kaikki tunnustamme."

"Hän on, mitä hän on, ja me olemme, mitä me olemme – kukistunut kansa, mutta yhä uskolliset."

"Uskollisuus on voima."

"Sinun sanasi ovat totuus, ja voima on pääsevä voitolle."

"Sinä ennustat!"

"Moni profeetta on pidetty vähässä arvossa, kunnes tulevaisuus osottaa, että Jumala on häneen vaikuttanut."

"Sinä olet nuori ja toivoa täynnä."

"Niin esi-isänikin oli Elah'n laaksossa. Mutta minä puhun mahomettilaiselle, ja se on turhaa."

"Minä olen lukenut niitä näitä ja voin ymmärtää, mitä sinä tarkoitat. Mitä minun uskooni tulee, minä uskon totuuteen ja soisin, että kaikki ihmiset tekisivät samoin. Muutoin, salli minun kysyä sen nimeä, joka nyt on huoneeni vieras?"

"He nimittävät minua Davidiksi."

"David, sinulla on sormus, smaragdi, johon on piirretty kummallisia kirjaimia, Hebrealaisia, luulen."

"Tässä se on."

"Kaunis kivi, ja tämä kirjoitus merkitsee —"

"Se on yksinkertainen legenda – '*Eroitetut, mutta yhdistetyt*', – veljen rakkauden armas muisto."

"Sinunko veljesi?"

"Minulla ei ollut koskaan veljeä."

"Tämä sormus miellyttää minua oudolla tavalla: sinä epäilet. Hae tyyni palatsini ja valitse se aarre, jota pidät sen vertaisena."

"Jalo herra, tämä kivi on vähän-arvoinen; mutta, jos se olisikin semmoinen, joka sopisi kaunistukseksi kalifin otsalle, se olisi halpa palkinto kaikesta sinun hyvydestäsi. Tämä sormus on annettu pikemmin talletettavaksi kuin lahjaksi. Kumma kylä,

minun on mahdoton antaa se sinulle, vaikka sinun on oikeus käskää, koska olet pelastanut minun, onnettoman, henkeni; mutta joku vieras suittanee huomenna kohdata minua ja melkein vaatia sitä itselleen, ikäänkuin omaansa."

"Ja tämä vieras on —"

"Lahjoittajan veli."

"Jabasterin veli?"

"Jabasterin!"

"Juuri niin. Minä olen tuo eronnut veli."

"Suuri on Israelin Jumala! Ota tämä sormus. Mutta mitä tämä on? Jabasterin veli turbanipäinen päällikkö! – Mahomettilainen! Sano, voi! sano vaan, ettet ole ruvennut heidän viheliäiseen uskontoonsa – sano, voi! sano vaan, ettet ole rikkonut meidän liittoamme, ja minä tahdon siunata tämän hetken onnea."

"Minä en petä mitään Jumalaa. Tyynnytä itseäsi, suloinen nuorukainen. Nämät kysymykset ovat liian korkeat, ettei sinun heikko terveytesi salli, että me keskustelemme niistä. Toisten me puhumme tästä, poikaseni; tällä kertaa minun veljestäni ja itsestäsi. Hän elää ja menestyy?"

"Hän elää uskossa; aina hurskaat menestyvät."

"Mainehikas uneksija! Vaikka meidän luontomme ovat erilaiset, minä aina rakastin häntä. Entä sinä itse? Sinä et ole se, jolta näytät. Kerro minulle kaikki. Jabasterin ystävä ei suinkaan liene mikään tavallinen ihminen. Sinun muotosi on ilmoittanut sinun arvos. Luota minuun."

"Minä olen Alroy."

"Kuinka! Vankeuden Ruhtinas?"

"Aivan oikein."

"Alschirokin surmaaja?"

"Niin!"

"Samantunteisuuteni ennusti oikein. Minä rakastin sinua heti alusta. Ja mitä sinä täällä teet? Hinta on määrätty hengestäsi: olet kaiki kuullut siitä?"

"Vasta nyt; mutta asia ei kummastuta eikä huoleta minua. Minä toimitan Herrani asioita."

"Mitä sinä aiot?"

"Vapauttaa hänen kansansa."

"Jabasterin oppilas: minä ymmärrän kaikki. Taas yksi hänen unelmiensa uhri. Minä pelastan tämän pojan. David, sillä sinun nimeäsi ei saa lausua tässä kaupungissa, aurinko on laskemaisillaan. Mennään pengermälle ja etsitään lohdutusta illan tuulelta."

IV

"Mikä hetki nyt on, David?"

"Sydän-yö lähestyy. Minä soisin tietäväni, lukeeko sinun veljesi tähdistä meidän onnellisen yhteentulomme."

"Ihmiset lukevat, mitä halajavat. Hän on oppinut kabbalista."

"Mutta mielihalumme tulevat ylhäältä."

"Niin sanotaan. Me luomme itse oman kohtalomme ja sanomme sitä sallimukseksi."

"Kuitenkin puhui ääni – Äänen Tytär, joka kutsui Samuelin."

"Sinä olet kertonut minulle kummallisia asioita; minä olen kuullut kummallisempia selitettävän."

"Minun uskoni on kallio."

"Johon joudut haaksirikkoon."

"Oletko sinä Sadusealainen?"

"Minä olen mies, joka tuntee ihmiset."

"Sinä olet oppinut, mutta Jabasterista erinkaltainen."

"Me olemme samat, vaikka erinkaltaiset. Päivä ja yö ovat molemmat ajan osia."

"Ja sinun osasi on —"

"Totuus."

"Se on, valkeus."

"Niin; niin häikäisevä, että se toisinaan näyttää pimeältä."

"Niinkuin tarkoituksesi."

"Sinä olet nuori."

"Onko nuoruus mikään vika?"

"Ei, päinvastoin. Mutta me emme voi syödä hedelmää, sillä aikaa kuin puu kukkii."

"Mitä hedelmää?"

"Tietoa."

"Minä olen tutkinut."

"Mitä?"

"Kaikkia pyhiä kirjoituksia."

"Mistäs tiedät, että ne ovat pyhiä?"

"Ne tulevat Jumalasta."

"Niin kaikki tekee. Onko kaikki pyhää?"

"Nämät kirjoitukset osottavat hänen tahtoansa."

"Jabasterin opin mukaan. Kysy tuolta mieheltä, joka rukoilee tuossa moskeassa, ja hän lausuu sinulle, että Jabaster on väärässä."

"Lopulta sinä kuitenkin olet Mahomettilainen."

"Ei."

"Mitä siis?"

"Minä olen jo sanonut sinulle – minä olen mies."

"Mutta mitä sinä palvelet?"

"Mitä palveleminen on?"

"Semmoista kunnioittamista, jota luotu osottaa luojaansa kohtaan."

"Kuka tämä on?"

"Meidän Jumalamme."

"Israelin Jumala."

"Juuri niin."

"Siinä tapauksessa vaan vähäinen joukko hänelle suitsutuksiansa sytyttää."

"Me olemme valittu kansa."

"Valitut pilkattavaksi, herjattavaksi ja häväistäväksi. Siinä ei ole mitään kehuttavaa."

"Me unhotimme hänen, ennenkuin hän rankaisi meidän."

"Miksi sen teimme?"

"Sinä tunnet pyhän sukukuntamme aikakirjat."

"Kyllä, minä tunnen ne: ne ovat, niinkuin kaikki aikakirjat, verenvuodatusten kertomuksia."

"Tulevien voittojen kertomuksia."

"Jos vapauttaminen vaan merkitsee verenvuodatusta, minä en kadehdi Messiasta."

"Oletko sinä Jabasterin veli?"

"Niin oli minun äitini tapa sanoa: hurskas ja siunattu nainen."

"Herra Honain, sinä olet rikas ja viisas ja voimallinen. Sinun lähimmäisesi eivät puhu sinusta kuin ylistyksellä tai pelolla, ja kumpikin ilahuttaa sydäntä. Sinä olet jättänyt vanhan arkkimme; miksi – vähät siitä. Emme siitä puhu. Se on jotakin, että, vaikka kohta olet vieras, sinä et ole ainakaan uskostasi luopunut. Sinun käy kaikki hyvin tässä maailmassa, herra Honain. Mutta jos kumarrusten ja siunausten asemesta sinua tervehdittäisiin, niinkuin veljiäsi, ainoastaan lyömällä ja kirouksilla; jos sinä joka aamu nousisit ainoastaan tunteaksesi, että olemisesi on kunniattomuus, ja havaitaksesi, että kaikki ympärilläsi pitävät

sinua jonakin saastaisena ja vahingollisena olentona; jos sinun täytyisi, niinkuin heidän, asiain parhailla ollen, elää halpaa ja unteliasta elämää, toivotonta ja tarkoitusta vailla, taikka ainoastaan semmoisella toivolla ja tarkoituksella, joka häväisee, ja jos sinä lisäksi hyvin tietäisit todellisen arvosi ja lujaan luottaisit sukukuntasi etevyyteen; no silloin kukaties Honainkin huomaisi, että ansaitsee taistella vapautta ja kunniaa varten."

"Suo minulle anteeksi; minä luulin sinua Jabasterin oppilaaksi, tietohaluiseksi uneksijaksi. Minä näen, että sinulla on syvä kunnianhimo."

"Minä olen ruhtinas; ja minä tahtoisin mielelläni olla ruhtinaana ilman kahleita."

"Kuuntele minua, Alroy", lausui Honain matalalla äänellä ja laski käsivartensa hänen ympärillensä, "minä olen sinun ystäväsi. Meidän tuttavuutemme on varsin uusi: se ei tee mitään, minä rakastin sinua, minä tulin sinun avuksesi, kun sinulle tehtiin vääryyttä, minä hoitin sinua, kun olit sairaana, ja nytkin sinun henkesi on minun vallassani, vaan minä tahtoisin varjella sitä omalla hengelläni. Sinun on mahdoton epäillä minua. Meidän ei käy taipumuksiamme määrääminen; minun on sinun puoleesi. Meidän samantunteisuutemme on täydellinen. Sinä näet minut, sinä näet mikä minä olen: Hebrealainen, vaikka tuntematon, yksi siitä ylenkatsotusta, hyljätystä, vainotusta kansasta, jonka päällikkö sinä olet. Minunkin teki mieli päästä vapaaksi ja kunnioitetuksi. Vapaus ja kunnia on minulla nyt, mutta minä olin oma Messiakseni. Minä jätin aikansa meidän onnettoman

asiamme, mutta minä tutkin sitä. Kysy Jabasterilta, kuinka minä taistelin. Ainoastaan nuoruuteni voi puolustaa tämmöistä ajattelemattomuutta. Minä jätin tämän maan, minä harjoitin lukemista ja oleskelin Kreikkalaisten parissa. Minä palasin Konstantinopolista varustettuna kaikilla heidän tiedoillansa ja osaksi heidän viekkaudellaan. Ei kukaan tuntenut minua. Minä omistin heidän turbaninsa, ja minä olen – herra Honain. Noudata kokemustani, lapsi, ja pelasta itsesi monesta surusta. Käytä viimeiset vaiheesi eduksesi. Ei kukaan voi tuntea sinua täällä. Minä esittelen sinut ylhäisimmille minun lapsenani, jonka joku kaunis kreikkalaisnainen synnytti minulle. Maailma on avoinna sinulle. Sinä saat taistella, sinä saat rakastaa, sinä saat riehaella. Sota ja naiset ja hekuma, kaikki ovat altisna sinulle. Sinun muotosi ja luonnonlahjasi saattanevat sinut suuri-visiriksi. Karkoita päästäsi tyhjät tuumat. Valtakunnan nykyisessä häiriötilassa voinet vieläpä lohkasta itsellesi kuningaskunnan, paljoa mieluisamman kuin tuo hedelmätön maidon ja hunajan maa. Minä olen nähnyt sen, lapseni: kallioinen erämaa, jossa en hennoisi hevostanikaan syöttää."

Hän notkistui alaspäin ja katseli kumppaniansa tarkastelevalla silmällä. Kuutama valaisi Vankeuden Ruhtinaan vakavia kasvoja.

"Honain", hän vastasi pusertaen hänen kättänsä, "minä kiitän sinua."

Sinä et tunne minua, vaan kuitenkin minä kiitän sinua."

"Sinä olet siis päättänyt pyrkiä häviöösi."

"Kunniaan, ikuiseen kunniaan."

"Onko menestys mahdollinen?"

"Onko tappio mahdollinen?"

"Oletko sinä mieletön?"

"Minä olen uskovainen."

"Kylläksi tästä. Löytyy vielä yksi pelastuksen toivo. Minun veljeni on määrännyt sinun yritystäsi varten ehdon, jopa vielä semmoisen, jota ei voi täyttää. Saavuta Salomonin valtikka, ja minä suostun rupeamaan sinun alamaiseksesi. Sinä kulutat ehkä vuoden aikaa tähän leikintekoon. Sinä olet nuori ja kestänet sitä. Minä toivon, ettet hukkaa muuta kuin aikaa, joka kuitenkin on hyvin kallis. Kaikkien sinun kärsimystesi perästä minun on velvollisuus säilyttää sinut kunnollisessa tilassa matkalle ja toimittaa sinulle huokeampi pyhävaellus kuin se, jossa tähän anti olet ollut. Ole varma siitä, että sinä käännät takaisin Bagdadiin tarjomuksiani vastaanottamaan. Mutta kaste nousee jo, ja me palaamme divanillemme kahvia juomaan."

V

Muutamia päiviä sen jälkeen kuin tämä keskustelu tapahtui pengermällä, Alroy lepäsi jossakin lehdossa isäntänsä kauniissa puutarhassa ja mietiskeli tulevaisuutta. Yhtäkkiä joku koski hänen selkäänsä kädellään. Hän katsahti ylös. Se oli Honain.

"Seuraa minua", lausui Jabasterin veli.

Ruhtinas nousi ja seurasi häntä ääneti. He lähtivät sisään huoneesen ja, astuen jo mainitun salin läpitse, etenivät pitkää käytävää myöten alaspäin. Tämä päättyi kaaritetuihin, leveihin portaisiin, jotka johdattivat virran luo. Viimeisiin astuimiin oli kiinnitetty venhe, joka heilui Tigrin sinisellä, päivänpaisteessa välkkyvällä kalvolla.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.